НОВА

ЛЬВІВ. Ч. 7-8

1928

ХАТА

До цього числа долучуємо таблицю кроїв.

НОВА ХАТА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ПЛЕКАННЯ ДОМАШНОЇ КУЛЬТУРИ

ВИХОДИТЬ РАЗ У МІСЯЦЬ

РІК IV. ЛЬВІВ, ЛИПЕНЬ – СЕРПЕНЬ 1928. Ч. 7—8.

МАРІЯ ПРИМІВНА

„Як умру, нічо не станеться, не змінить,
Лише кілька сердець болючо сколихнеться" —

згадала я ті слова, коли почула про смерть Марії Примівної, колишньої директорки Інституту для дівчат в Перемишлі.

Відійшла так тихо й незамітно, як тихо жила, як працювала, як незамітно усунулася від життя в глибокі лолинські гори. Може й тому так мало знає про неї широкий загал. Але знають про неї і носять її образ в своїм серці тоті, котрим вона маму заступала, котрих ніжною але певною рукою проводила через небезпечне провалля ранньої молодости, котрим вказувала шлях на недосяжні вершини знання, краси і змагання.

Мало в якій родині уміють батьки здобути собі такий великий авторітет, як його мала наша Директорка. Вона жила життям всіх нас разом і кожньої з окрема. Знала нас, цікавилася кожною подією в нашому житті, раділа з нами, помагала. Уміла використати кожну нагоду, щоб розкинути між нас свої думки. І вони ставали цементом, що сковував в одну цілість наше, набуте в школі знання. За її ініціятивою наладжувалося культурне життя серед нас. Збори, реферати, дискусії, концерти, представлення, навіть спроби видавання журналу. Часті принагідні розмови з нею на теми життєвих подій, закріплювали в нас те добре і корисне, що давала школа. Для школи добирала вона найкращі учительські сили, що не тільки давали нам знання але й заохочували здобувати його все більше й більше. Її глибокий зір, що здавалось, бачить кожну найтайнішу думку, змушував нас до правди й зрілих рішень. А її добра усмішка або ласкаве слово признання будили свіжий запал й охоту до праці.

Марія Примівна, померла в Лолині, 18 травня ц. р. в 65 р. життя

Про кожну прикру подію говорила звичайно після обіду в їдальні. Плеснула два-три рази в долоні і в великій салі гамір втихав так, що серед сотні здорових крикливих дівчат можна було чути як муха бренить. Тоді зачинала говорити про дану подію. Зверталася до всіх, розказувала загально, не називаючи нікого по імені, але для цеї, до котрої ця промова відносилася, було це найтяжчою карою. Кожне зло обурювало її до живого і вона не вміла не оказати цього. Була нераз грізна у свойому щирому гніві. А при цьому ніжна й добра у вибаченні.

Так як її поява у їдальні все пронизувала нас якоюсь тривогою, так її відвідини у клясі в вечірних годинах були для нас радісною подією. Тоді ділилася з нами своїми враженнями, розпитувала про наші заняття, додавала сили і лишала в нас піднесений настрій і свіжу енергію. Деколи переповідала зміст якої нової цікавої книжки або розказувала дещо з своїх переживань.

Оповідала як пішла сама в життя, як стала народною вчителькою, як по дитячому раділа першим заробітком, як переборювала перші трудноці в заряді Інститутом, як здобувала собі повагу

серед старших досвідних людей, — вона — молода дівчина.

Про болючі сторінки її життя не чув мабуть ніхто. Мало хто знає її особисте життя, мало хто знає, чому так рано мусіла вона покинути цю улюблену стійку, чому втомилася життям і відійшла від людей. Мало хто знає, що за працю цілого життя не мала вона навіть життевого забезпечення і щойно на кілька літ перед смертю дочекалася якоїсь малої „пенсії“.

Це була небуденна людина. Сама непохитний характер і великий різьбар характерів. Ця галузь мистецької творчости в нас ще недоцінена й непросліджена. Бо характерними в нас вміють і сміють бути тільки „малі люде“.

І вона з цих „малих людей“. З цих, що знали тільки труд і боротьбу, що не надіялись ні слави, ні признання.

Вона одна з тих, що після їх смерти
„нічо не станеться, не змінить
лише кілька сердець болючо сколихнеться“.

М. Ф.

ЗАКЛИК!

Тимчасовий Комітет для вшанування бл. п. Марії Примівної, директорки Українського Інституту для дівчат в Перемишлі вирішив перевести збірку жертв на камяний хрест на могилі, на пропамятну таблицю та живий памятник у формі стипендії іменем бл. п. Покійниці.

В переконанні, що висловлює думку й бажання всіх бувших інститутов, вихованок та знайомих незабутньої Директорки, звертається цею дорогою до всіх, кому дорога память великої Учительки й Виховательки, о зложення одноразового датку на ту ціль.

Ласкаві датки просимо пересилати чеками або переказами на адресу журналу

„Нова Хата“, Львів, вул. Словацького ч. 14, І. п.

з дописком „на памятник“ та виказом імен жертводавців.

Пожадана є збірка в поодиноких місцевостях між знайомими бувшими інститутками на листу; також адреси бувших інститутов, до яких комітет міг би безпосередно звернутися.

Поіменний виказ жертв буде поміщений в „Новій Хаті“ в кожному черговому числі.

Відповідно до кількости зібраних гроший, та думки загалу жертводавців, вирішить майбутній поширений комітет, чи спроваджувати домовину бл. п. Покійниці до Перемишля.

Подаючи це до загального відома, віримо, що на сумну вістку про смерть невіджалуваної Директорки відгукнеться кожна наша товаришка.

За Тимчасовий Комітет:

Ольга Левкевич, Марійка Данилевич, Ірина Негребецька, Ірина Винницька-Вахнянинова.

ОЛЬГА ОЛЕКСАНДРА ДУЧИМІНСЬКА

МІЙ ПОБУТ У ПРАЗІ

Приїхавши до Праги, я почувалася до милого обовязку зложити пошану п. Омельченко, про яку так багато чула й читала (Наш Світ 1928): про її муравлину працю, ідейність і про любов до всеї землі, де гомонить українська мова, де бються українські серця. Знала я також про її велику прихильність до Галичан.

П. Омельченко, це жінка високої освіти і несложитої енергії. Замітила я в неї ще одну велику прикмету, яку в нас так мало стрічається, а саме велику здібність ініціятиви, получену з виконанням праці.

П. Омельченко, це козачка — Кубанка, чим вона й гордиться усюди. В альманасі „Наш Світ“ була згадка про її наукові праці, проте не буду цего переповідати. Найбільша її заслуга, це велика українська пропаганда. Вона вміє використати кожний момент для цеї пропаганди усюди і усе знайде нагоду заговорити про Україну. Має у себе майже всі славянські часописи, дописує до них про українські справи.

Чехи її високо цінять за її освіту, працю і енергію. Попри свої наукові праці (по соціольоґії) вона спеціяльно цікавиться жіночим рухом. Життя її кинуло в осередок культури чеської і вона з неї користає, де тільки може, та старається примінити що мож до піднесення рідної культури. Її бажанням є, щоби українська жінка вміла й привчала своїх дітей до малих жертв, яких конче потрібно до розбудови рідної культури.

Вона радаб пізнати Галичину і може вибереться в осені з відчитами до нас.

В Празі пізнала я також деякі визначні чеські жінки. Перше місце займає п. Мілена Грдлічкова, редакторка „Женської ради“, містоголова Чеської Жіночої Національної Ради (головою є сенаторка Пляменкова), дружина знаного чеського письменника Франі Шрамка. (Світлину п. Пляменкової містили ми в Н. Х.).

Грдлічкова цікавиться світовим жіночим рухом не тільки еманципаційним але й господарським. Вона розуміє і читає по українськи, говорить слабо. З „Жіночої Долі“ перекладає деякі статті, головно дописі американські, для чеських часописів. В її товаристві провела я цілий вечір та пізнала, як добре вона ознайомлена з українською історією і літературою, як цікавиться нашим рухом культурним, національним, а головно жіночим. Вона працює, як головна касієрка в одному з підприємств міста Праги.

Скажу ще кілька слів про Чеську Жіночу Національну Раду. Є це товариство, де обєднуються усі чеські жіночі товариства, (не затрачуючи своєї самостійности), усіх напрямків, партій та професій. Виділ ради репрезентує перед чеською владою і на міжнародній платформі усе чеське жіноцтво і заступає їхні інтереси.

Засідання відбуваються що четверга. Користаючи з запросин п. Грдлічкової була я на такому засіданню.

До жіночих організацій ставиться суспільність великою повагою і пошаною (у нас ще часто жіночу організацію вважають за нешкідливу забавку). І справді чеські жінки є прегарно зорганізовані, а багато суспільної праці спочиває виключно в жіночих руках (соціяльна опіка). Виходить там кілька жіночих часописів. Треба бачити побудовані доми й інституції, удержувані виключно жіночими силами. Я відвідала всі визначні інституції і могла на власні очі переконатися, як уміє і як хоче працювати чеська жінка, але я бачила також, якої вона пошани зазнає в родині і суспільности. Там жінка почуває себе не тільки членом родини, але й суспільности.

Дуже жалую, що не могла я особисто пізнати найвизначнішої чеської діячки, сенаторки Пляменкової. Вона все їздить з відчитами та викладами. Емеритована учителька, бувший інспектор промислових шкіл. Є це жінка широкого розмаху, велика феміністка і видатний політичний діяч. Вона по переконанням соціялістка, володіє кількома мовами і є великою повагою в міжнародньому жіночому русі. Її запрошують чужі держави, щоби своїми викладами піддержала жіночий рух (Англія, Іспанія, Америка). Працює вона як феміністка, заступає інтереси партійні, уряджує жіночі віча і віча соціялістичні, де вона здає звіти зі сенату та інформує про біжучі справи. В неділю і свята уряджує вона віча по селах і місточках.

Відвідала я також стареньку письменницю Павлю Мудру, яка живе в захисті для самітних жінок. Входжу до малої, ясної кімнати повної книжок і образів і почуваю подих чогось гарного і супокійного. При бюрку працює Павля, а коли піднесла голову, стрінула мене пара щирих очей, крізь які виглядає ще молода душа, помимо цего, що голова її оповита вже срібною пряжею. Її цікавить світ і життя, хоч не мож її зачислити до цих модерно поступових жінок; вона має свій світ. Працює для християнського комунізму, пропагує мир народів і пацифізм. Її писання лагідні й супокійні, як вона сама.

Вона не творить типу жінки новітної, яка з бунтом в душі видирається з вікової неволі і стає поруч з мужчиною на приналежнім їй місци, це тип новий посвяти для других з безмежно доброю, ласкавою душею.

Довгі роки жила у Львові, була знайома з Франком і гарно його згадує. Приятелювала з Бертою Сутнер, авторкою відомих противоєнних повістей. Тепер жиє в дружніх відносинах з Омельченковою і Булґаковим, останнім секретарем Толстого.

Минулого року писала про Кобилянську в 3—4 числі чеського тижневика „Нова Сіля" де гарним словом пише про Україну, а головно про українську жінку, уважаючи її жрекинею народних святощів. Кобилянську ставить в ряди світових письменників.

Вміє майже усі славянські мови і перекладає (головно з російського). Живе в домі для самітних жінок, не маючи вже спеціяльних обовязків родинних, бо для праці посвятила родинне життя, і там, в своїй кімнатці може віддатися повній праці, яку так полюбила і яка стала її родиною.

Пару днів переведених між чеськими жінками стануть мені милим споминoм на ціле життя. Мило і хосенно перейшли мені хвилі між ними, було чому приглянутися, а мож було й дечого научитися. Як вони цінять працю і робітників! Не щойно по смерти добачують заслуги людини, але вже за життя шанують працю і стараються помогти та підбадьорити людину матеріяльно і морально. Портрети письменниць та діячок навіть сучасних стрінемо усюди по домах і школах, а молодь росте з ними. У нас дивний звичай (нещирий) себе недоцінювати в праці, там навпаки, кожна чешка гордо говорить про свою працю для народу.

Не маю чого бажати чеській жінці, бо в неї є усе, чого потрібно до життя і дальшого розвою, хіба тільки можу їй зложити свою велику шану за це, що помимо неволі століть вона була все вільною жінкою, а її заслугою в великій мірі було це, що в данній хвилі вільний народ чеський став господарем своєї землі.

ДЕЩО ПРО НАРОДНУ КЕРАМІКУ

Естетичний хист нашого народу, шукаючи собі доріг для заспокоєння, чи вдоволення, скерував увагу наших народніх мистців між иншим — і на домашне начиння.

У двох протилежних кінцях України, під ріжними культурними впливами, розвинулися ріжні напрямки у народній кераміці. В залежности від інтензивности естетичного гону та запотребування, в даній окрузі (Галичини, Полтавщини, Волині і т. д.) розвивалася більш чи менш досконала форма. Округи відомі нам з найкращих вишивок дають і найкращу кераміку. І так, у першу чергу йде Полтавщина, Гуцульщина, Снятинщина, а далі й багато инших. Полтавщина дає в кераміці, як і у вишивках, дуже сміливі і розмаїті рисунки стилізованих квітів, у красках: синій, жовтій, червоній, зеленій, при чім і краска і полива часто буває дуже гарна і тривала. Галицька кераміка скупіша на краски; горшкарі вживають тільки 2—3-х красок, найбільш зеленої, жовтої, чорної та рудавої. Форма та рисунок гуцульського начиння дуже своєрідні. Це також стилізовані квіти у получению з ґеометричними формами, але зовсім відмінні від полтавських. Уложення цих квітів ґеометричне, чого зовсім нема у горшках полтавських. Бувають на Гуцульщині рисунки птахів, звірят та людей. Найчастіше їх розміщують на мисках та печевих кафлях. Такі стилізовані звірята чи люде — дуже цікаві у мистецькім відношенні. Це своєрідні примітиви, а коли інтеліґент, з любови до народнього мистецтва, пробує їх справляти, це все викликує діссонанс в гармонійнім зіставленню цілости. Була спроба (Левинський) відтворити мистецького духа Гуцульщини і широко розповсюджувати його твори. Мені здається, що ця спроба була

Кутик хати, урядженний в народньому стилю.

помилкою і тільки відвернула увагу багатьох наших аматорів кераміки від справжніх її вартостей. Замісць леліяти ці останки вже вигибаючої народної творчости, яка уступає місця поганій, бездушній бляхі, згадані аматори нафабрикували у себе величезні вази для квітів, підставки під торти і т. ин. у „гуцульськім" стилю. А десь у глибині гір, якийсь бідолаха гуцул заклинав в просту глину свою промінну душу, і так одні за другими виходили з гончарської печі смішні коровки з квітками на животі, викочувалися писані мисочки з церковцями та яркі дзбаночки.

А ціллю моєї статті: звернути Вашу увагу, читачки, на ті скарби нашої кераміки, та заохотити Вас прикрашувати ними свою хату. *В—ко.*

З заграничного гумору.

А. Друже, зроби мені ту приємність і подбай, щоби твоя жінка не одягнулася в нову сукню, як прийде до нас на чай. Не хотів би я, щоб це бачила моя жінка.

Б. Дуже мені прикро, але саме для того вибираємось завтра до вас.

—

Пані приняла нову служницю, яка прийшла з села до міста. За тиждень приходить пані до кухні і питає як їй подобалося господарство в місті. То все дуже гарне й вигідне. А цей газ, дуже велика вигода, як пані запалили його ще перед тижднем, так горить до сьогодня.

ДВІ МОЛОДІ ЧУЖОЗЕМНІ ПИСЬМЕННИЦІ

Лідія Сейфулліна, це одна з найкращих письменниць радянської Росії, відома далеко поза межами своєї країни. Її твори перекладені вже на багато европейських мов. Уродилася вона в 1889 р. в Оренбурській губернії в селі Ворламова. Скінчивши Омську гімназію, учителювала в міській і сільській школі. Як колишня вчителька знає добре учительське середовище, а також міську та сільську бідноту. Зачала друкувати свої твори в 1921 р. Оповідання „Правонарушители" здобуло їй всесвітню славу. Оповідання справді прекрасне. В ньому зображене майстерно життя безпритульних дітей, тих напів диких створінь, що живуть своїм окремим життям. Всі зусилля державних чинників, щоби в заведеннях для бездомних дітей їх виховати, оказуються безсильними. Ті здичілі діти раз в раз ломлять всі закони і вертають назад до свойого давнього життя. Тільки щире, глибоко людське відношення одного чоловіка і корисна праця на лоні природи, праця для спільного добра, роблять їх знову людьми. Оце народження людини в серцях тих малих хижаків, змальоване так прекрасно, з такою любовю і знанням душі дитини, що оповідання лишає незатерте враження.

Від 1923 р. Сейфулліна живе в Москві. В минулому році була за границею. Відвідала також Польщу, де її стрічали дуже прихильно.

Друга письменниця це Марта Остензо. Пише англійською мовою оповідання і повісти. Лице її говорить про молодість і високу культуру. А її повість „Крик диких гусей" відкриває перед нами рубець життя американських осадників на далеких незайманих преріях. Ця повість стає поруч К. Гамсуна — Благословення землі, Раймонта — Мужиків, Кобилянської — Землі. У всіх них змальований цей великий молох — земля, що висмоктує людини всі кращі почування, всі вищі бажання, вкладаючи тільки одно: чим раз більше й більше поширювати землю, набувати її, доглядати. Але кожний зі згаданих письменників інакше підійшов до свого завдання, инші типи змалював, иншим настроєм напоїв свій твір. В повісті „Крик диких гусей" — зобра-

Лідія Сейфулліна

ДЗ. БЯДУЛЯ

БОДНАР

Старий Данило славився на цілу околицю своїми виробами: ведрами, коновками, цебриками й ложками. Вони виходили з його рук сильні, гладкі й дуже зґрабні. Він продавав їх на усіх ярмарках. Всюди їх радо у нього купували, тому то й жив він з жінкою безжурно.

Дітей у них не було, горівки він не пив, так, що „золоті руки", як казали про нього сусіди, кормили його досить щедро. А ті „золоті руки" цікавили свого власника Данила не так тими золотими рублями, що вони йому приносили, а своєю здатністю і кебетою.

Ціллю його життя були не заробітки, а праця сама собою, — цей процес творчости, що мистцям у різних галузях творчости дає правдиве щастя.

Кожний посуд з окрема він робив вітхнено від початку до кінця. Майструючи, не думав він о нічім иншім тільки о своїй роботі. Забував про їжу, про сон і про все на світі. Нікому, крім жінки не можна було дивитись, як він майструє. Сусіди знали це й не заходили до його хати, щоб не перешкаджати йому. А коли хто, не відаючи цього зайшов до нього на час роботи, то старий Данило кидав свою працю і з нетерпеливістю чекав хвилини, коли вїзаливець вийде. А коли хто засидівся, Данило тратив терпець і просив не перешкаджати й не крутити голови різними небилицями. Виходило так, що він виганяв людей зі своєї хати.

Люде ремствували трохи на нього за неделікатність, казали, що він знайомий з нечистою силою, що йому допомагає у роботі, але привикли до цього й ніхто його не зачіпав. І Данило провів так у самоті усе своє життя, — рік за роком, десятиліття за десятиліттям, — аж до сивого волоса.

Не мож сказати, щоб Данило скучав на самоті. Його життя було для нього повне цікавих і різнородних речей.

Його жінка Ядоха усею простою, доброю й мягкою душею наскрізь була перенята Даниловим мистецтвом. Наче відгук, наче тінь свого чоловіка, вона жила його життям, раділа його радістю, горювала горем, хвалила це, що йому було до вподоби і ганила все те, чого він не любив. Він був сонцем, а вона — тою планетою, що точно кружить довкруги свойого сонця.

Данило уважав свою жінку за одиноко розумну людину на всю околицю, бо вона одна його добре розуміла. А всіх людей уважав він безвартісними, нерозумними і глядів на них, як добрий боднар глядить на невдалі цебрики з кривих, незґрабних донок, або на рапаті деревляні ложки, які робив його суперник партач Макар.

О різних справах своєї праці він радився з жінкою. Її оцінка його творчости, критика знавця — Ядохи, були для нього дуже дорогі, а инші люде „ні чорта не розуміли у боднарському ділі, дураки послідні!"

Іронічно глядів здібний боднар на людей і на весь світ. Він глядів на них з верхівля, наче той чарівник, який знає дуже важну, велику тайну, який тримає в своїх руках щастя-долю усеї землі. Він знає — але заздро і твердо тримає цей скарб, схований в його душі, бо люде не доросли, щоб знати про це. Хоч би вони й гинули, як руді миші, хочби й пропадали, а він їм не скаже, бо вони цього не варт. Не длятого, щоб заздрий був на безмежне щастя, яке давало це знання. Навпаки. Він всею душею старався, щоб люде це зрозуміли, але вони, нездібні до цього, глузувалиб з нього, колиб він тільки почав про це говорити.

І він наче цей велит, що двигає на своїх плечах величезну кулю нашої землі, носив у своїй душі без-

жений тип ненаситного землевласника Калеба Ґаре, який стає деспотом для своєї дружини, використовуючи її життєву тайну, який ломить свої діти, щоб використати їх працю для побільшення своїх посілостей.

Марта Оственсо

Читаючи цю повість здається, що це драма — такі глибокі конфлікти і так багато дії. А в цій драмі ціла симфонія людських переживань, радощів, страждань, упадків та підйомів.

Яка шкода, що творів цих двох письменниць нема досі в українському перекладі!

ст. сірополко

ЛІТЕРАТУРНІ НОВИНИ ДЛЯ ДІТЕЙ

Видавництво „Світ Дитини" в останній час спрямувало свою продукцію переважно в бік тої галузі дитячої літератури, яка до цього часу майже зовсім нехтувалася.

Коли ще наші діти шкільного віку могли знайти для себе сяку-таку лектуру на рідній мові, то в значно гіршому положенню були діти дошкільного віку, до розпорядимости яких було де-кілька збірок казок, та й то не оріґінальних, а в перекладі з чужих мов. Причину вбогої продукції українських книжок для дітей дошкільного віку слід вбачати в тому, що наші родини не звикли витрачати коштів на придбання українських книжок для своїх дітей, — радше витратять вони ту чи иншу суму — нерідко досить значну — на придбання якоїсь штучної забавки, а як що й книжки, то писаної чужою мовою. Все це свідчить про те, що наші родини не уявляють собі, яку шкоду роблять вони своїм дітям байдужим ставленням до рідної книжки саме в той час, коли дитина починає захоплюватися означенням тих річей, що знаходяться довкруги неї.

Кожна річ мусить мати своє імя, і ця неясна ще свідомість у дитини спонукує її дізнаватися про назви всіх тих річей, що її оточують. Починається доба запитів, з якими дитина звертається до всіх, щоб дізнатися про назву тої чи иншої речі. Від батьків, старших братів і сестер та инших осіб дитина засвоює собі що-раз більший запас слів. Але лише те слово ввійде в дитячу свідомість, яке наповниться певним змістом. Як раз тоті вимоги й можуть задовольняти ті книжки, де кожне нове слово чи поняття зілюстроване відповідним малюнком.

Не буду тут докладно зупинятися на зясованні цілого значіння рідної мови в життю дитини дошкільного віку. Вкажу лише, що тепер ніхто вже не заперечує

межну радість своєї творчости, не говорячи о цім нікому. Наче якийсь великий композитор, маляр чи пророк, він радби розказати людським масам про це, що полумям рвалося з його душі і серця. Він хотів їм сказати, як треба уміло гострити знаряддя, як розумним оком вибирати дрова на стіни, на дна, на коновки, на ложки, як слід зручно цей посуд виробляти. Він оповідав би їм о цім, як придумав різні уліпшення у боднарській штуці, де він проявив свій стиль, свою школу. Він відкрив би їм, яка безмежна й нечувана радість і яке правдиве щастя огортає душу чоловіка, коли він бачить, що руки його творять таку красу.

Багато дечого хотів розказати людям старий боднар, але він ніс свій тяжкий хрест мовчання з покорою в душі. Це його мучило, але він все одно не вмів би висказати своїх почувань словами і сам тільки неясно розумів причину таємної, постійної муки свойого серця.

II.

Зимова ніч. У селі темно, бо всюди сплять і тільки в маленькій курній хатині на краю села блимає вогник. Горить скіпка, яка сильно димить і чадить, а світить дуже слабо. Але тільки непривичний чоловік почував би себе зле при такому освітленні; тому, що звик, ліпшого й не треба. І ось при скіпочці пильно й дбайливо працює двоє людей і вони дуже заняті, прямо захоплені своєю працею. Це боднар Данило з своєю жінкою Явдохою.

Данило приготовляється до нового роману у своїй боднарській творчости. Сама пані з двору замовила в нього коновки, цебри, ведра і кілька ложок. Треба великої підготовки, бо відразу, просто з моста, не візьмешся за таку роботу. Треба відкинути, як пусте й непотрібне, усі життєві будні — сон і їжу, о чім Явдоха й не відважувалася йому пригадувати, бо він мусить увійти у свій надзвичайний стан: забути про ціле окруження і в нічній тишині, коли на цілому божому світі нема жадного стукоту-гуркоту, думати й думати, змальовувати у своїй голові ті предмети, роздумувати, як принятися за роботу, яких вжити матеріялів, яким знаряддям що робити, щоб робота вийшла як найліпше, щоби врешті пані, побачивши у формі оцього деревляного начиння багаті Данилові гадки-думи, пізнала й зрозуміла, що він за чоловік, який в нього талант.

Треба опиніти, ошаліти, попасти в обморок від таких думок: тіло має горіти наче в огні, а тоді тільки почати роботу, і так працювати, працювати, щоб не чути було ні рук, ні плечей, щоб голова крутилася, щоб серце вмлівало, щоб піт лявся струмками — а цего всего й не тямити. Треба забути про все на світі і тільки відчувати й бачити цілою істотою то безмірне, ясне щастя, що окриляє душу, золотим промінням золотить і підносить в гору на крилах фантазії. Це найбільша нагорода за працю.

Боднар це добре розуміє, але сказати словами не може.

По дивному блеску його очей, по надзвичайних морщинах на його обличчі, які означають впертість, силу і якесь непереможне хотіння, Явдоха пізнає, що вже „зачалося", і побожно й тихо глядить на свойого чоловіка, до якого тепер не можна промовити зайвого слова.

Данило порпається-риється в своїх інструментах. Вибирає знаряддя: ґемблі, скоблі, різці, ножі, долота, топори й топірчики, гладить і обмацує їх руками, уважно їм приглядається, відкидає з відразою один струмент, знову бере його в руки, вагається, застановляється, нюхає залізо, прицмокує губами, киває головою і щось собі під носом мурконе. То наче сердиться, то знову усмішка прояснює його лице.

чує, що мова є наймогутнішим із всіх факторів, які дають життя народу. Рідна мова — це є справді живий орґанізм, що відбиває в собі долю, мрії і прямування народу, а засвоєння рідної мови є передумовою засвоєння скарбів рідної культури. Засвоєння рідної мови повинно йти від дитячих років, бо той, хто не засвоїв рідної мови разом з молоком матері, прийме національну культуру не як „природжену", а як придбану відповідними студіями.

Всі ці міркування приводять нас до твердження, що рідна книжка має промостити собі шлях не тільки до школи, але й до родини, де є діти дошкільного віку. Отже слід вітати почин видавництва „Світ Дитини", що встигло вже випустити у світ цілу низку книжок, призначених для дітей дошкільного віку.

Не маючи змоги зупинятися на оцінці кожної з виданих книжок, обмежуся загальним зауваженням тих хиб, які властиві більшості цих книжок. По перше, хиба цих книжок полягає в тому, що їх художна частина перенята духом чужої культури: малюнки зроблено з німецьких зразків, які відбивають чужу нам природу й побут. Навіть барвну абетку „А Б В" складено, мабуть, за російським зразком. Так, на літеру „Ф" подано малюнок водограю (по російськи — фонтан), на літеру „Ч" — малюнок годинника (по російськи — часи), на літеру „Ц" — малюнок квітів (по російськи — цвети), на літеру „Ю" — малюнок намету (по російськи — юрта). По друге, текст нерідко містить в собі незрозумілі дітям або штучні слова, а віршам до малюнків бракує частенько як ритму, так і риму. Можнаб навести багато прикладів. Ось один:

А тепер біжить домів,
Бо від ранку нич не їв. („Любі звірята").

Отже слід побажати більш дбайливої редакції тексту та усунення таких чужих малюнків, які зовсім не відходять до нашої природи й нашого побуту. Розуміється, тут може бути виняток лише для деяких казок та для таких книжочок, як напр. „Дикі звірі"

І все ж таки, не дивлячись на ці хиби, барвні образкові книжки видавництва „Світ Дитини" в руках умілого вихователя чи батьків дадуть добрий матеріял для розмов з дітьми (а це причиниться до збагачення дитячих понять, а тим самим і до розвитку дитячого інтелекту.

Дуже цінним для дітей старшого віку є нове видання „Для школи і дому", розпочате книгарнею Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові.

Досі вийшло шість книжок, які містять в собі твори наших найкращих письменників, а саме: 1) Л. Українка „У пущі", 2) Б. Грінченко — Оповідання, 3) І. Нечуй-Левицький — „Микола Джеря", 4) С. Руданський — Вибір із творів, 5) М. Гоголь — „Ревізор", 6) І. Нечуй-Левицький — „Не той став". В кожній книжці поміщена передмова редактора (А. Крушельницького для трьох перших книжок і І. Брика для трьох останніх) і примітки, в яких редактори подають або пояснення малозрозумілих слів або більш-менш докладні відомости про ті особи та події, що згадуються в даному творі.

Хоча імена редакторів самі говорять за себе, але все таки не можу не вказати на те, що передмови І. Брика (в них подається життєпис і оцінка творів відповідного автора), визначаються більш легкою формою в порівнанні з передмовами А. Крушельницького. Не можу також не зауважити, що, на мій погляд, І. Брик даремно приписує впливові Гоголя освідомлення цілих поколінь українського народу, „що дали йому таких людей, як М. Костомарів, С. Єфремов, С. Шелухин і багато инших" Трохи дивне також є сполучення двох перших імен з третім, — мало відомим широким колам українського громадянства. Правда, мабуть, сам І. Брик це відчув, коли уважав необхідним додати в примітці, що С. Шелухин — це є автор цінної праці „Гоголь и малорусское общество"

Охоче поручаю видання „Для школи і дому" нашому юнацтву, а також читальням „Просвіти"

Явдоха при цьому змінює скінку за скінкою, обтирає, надломлює вуглики і усіми силами старається піддержати цей „вічний вогонь" — в однаковій силі. Вона, наче велика жрекиня вогню при відправі служби всемогучому богу — Данилові. Для неї оці заходи зі скінками досить праці. Вона сопе, зітхає, каплає, дим лізе їй в вічі, до горла, але вона мовчить, бо уся захоплена бажаннями Данила. При своїй нецікавій обовязковости, вона глядить на чоловіка, заворожена його роботою і подивляє „золоті руки", як яку надзвичайну, надприродну силу.

Чудо творчости зачинається.

Боднар гострить своє приладдя. На перший погляд здається, що ця річ дуже легка й звичайна. Але це тільки здається людям, які нічого цікавого знати не хочуть, бо гострення приладдя — це річ ні не звичайна, ні не легка. Треба знати який брусок — чи твердий, чи мягкий, чи гладкий, чи шорсткий — надається до кожного приладдя. Треба уміти тримати цей брусок і знати кілько разів і як плюнути на нього. Треба знати як водити — чи навскіс, чи просто, чи помалу, чи хутко, чи міцно притискати — чи злегка, щоб було як раз відповідно. Кожний прирад має свої норови, свої вимоги, про які майстер мусить памятати як про свої пять пальців. А відтак полиск — з полиском зачинається нова, цікава історія. Крівавим потом платить боднар за цю історію, бо він, як естет, хоче, щоб струмент сіяв блищав і мінився різними красками, як зеркало, як вода під сонцем. І він надає їм полиску. Відтак кладе свої струменти в ряд на свойому варстаті. Взявшися за боки дивиться на них, відходить, глядить здалеку, розплющує очі, прижмурює, знову підходить ближче, нахиляється над ними, ніби хоче їх поцілувати і починає на них дмухати-хухати. Полиск сталі огортається хмаркою сивої мраки. Відтак мрака зачинає потрохи сходити, пригадує краску перламутру, який скоро зникає, як під могучими словами чародія. І знову знаряддя блищить, як небо у ясний день. Данило вдоволений зі своєї мистецької ніжности і віртуозности.

Словом, у тій роботі є незлічимі джерела науки, ніжного образування здібности й сприту, які витворюються і загартовуються довгими роками, меткістю, терпеливістю і витривалістю, любовю до свойого заняття і глибоким розумом.

Не тільки Данило, але і Явдоха розуміє це добре. І вона не дивується, що її чоловік возиться з цею роботою, остренням інструментів — прольогом до свого великого роману на деревляних скрижалях — безперервно через кілька годин.

І якжеж інакше?!

При тім і муха не сміє бреніти, миш не сміє шарудіти і загалом ніхто з живих істот не має права перешкаджати майстрові в його підготовчій праці.

Оцей строгий, незмінний закон деспота-чоловіка Явдоха знає добре. За ціле життя вона в тому напрямкові вишколилася як слід. Їй здається в її гіпнозі, що підчас Данилової праці втихає вечір, дерева на городі не шумлять і птички не співають. Навіть і неживі явища природи ніби піддаються маґічному впливові Данила. Явдоха не дивується, інакше й бути не може — бо у її чоловіка велика сила. Все прислухується, все звертає увагу на його золоті руки.

Вона цим так перенята, так це її торгає за серце, що аж сльози капають їй з віч — сльози щастя й обожання. Здається, що за один струмент, за один фетиш, за дубову клепку з коновки свого чоловіка, пішлаб вона на саможертву, на смерть.

Це цілком зрозуміло — думає вона.

ДАРІЯ СТАРОСОЛЬСЬКА

НА ПЛАСТОВІ ТЕМИ

Кожний, кому життя молоді не є байдуже, повинен і мусить вглянути в середовище, в якому вона живе. Кожний, що взяв на себе обовязок виховувати молодь, мусить інтересуватися усіми проявами життя і усіма новими течіями, бо вони є дороговказами для тих, які шукають доріг.

З приводу статті „На пластові теми“ в ч. 6 „Нової Хати“ хочу на цьому місці сказати кілька слів про так важну справу, як виховання молодого покоління.

Нині бачимо два типи молоді. Виховавці пласту, з яких, мусимо надіятися, — виростуть колись громадяне і відповідальні одиниці, і ті другі, — для яких життєвий зміст це життя без змісту — а життєва мораль — життя без моралі. Ця частина молоді — назву її модною — нетує всякий не то вплив, але і звязок зі своїми опікунами чи батьками. Для неї, вони „баласт і багаж“ Але тими типами годі числитися, їх треба жаліти. Вони вже пережиті заки розцвили, вони вже старі, заки пізнали життя з його здорового боку.

Але є і ті, в яких „веселі і ясні лиця“ які ще „люблять волю і світ“ Вони інакші, а ми маємо право надіятися, що з них виростуть ті, що „свідомо люблять життя, ті котрі хочуть працювати над собою і другими морально, фізично чи науково, ті, котрі зуміють щиро сміятися і щиро бавитися“

Але „ми слабі бо самі“ пише авторка згаданої статті і закликає нас старших до поради, помочі і річевої критики. Цего заклику нам не вільно поминути. Ми усі, які знаємо добрі і злі сторони пластової організації повинні забрати голос і відмітити їх, місто тихцем критикувати чи хвалити.

Що в пласті є багато недостач, багато пересади і хиб, це безумовно. Але в чому їх нема? Є одначе і великі користи. Головно те, що пласт організує молодь, втягає діти до суспільного життя і дає їм свіжу, здорову духову поживу. Якась погода душі й ума, це саме, чого так тепер мало в житті, як від тої молоді. Найкращим образом може бути саме згадана стаття пластунки, навіяна такою життєвою поезією, а заразом розумінням громадянською обовязку, що, коли досі був хто ворогом пласту або не інтересувався цею організацією — я певна — що після прочитання статті зацікавиться, а то й полюбить пласт.

Головною хибою пласту є п е р е с а д а, яка впрочім теж є всюди. По школах, здається професорам, що саме важне тільки математика або тільки латина, „спортовому кружкови“ важне тільки спорт, пластови тільки „приказ“ А все те окрема і разом, має дитина своїм розумом обняти, своїми нервами, своїми духовими і фізичними силами видержати. Я і не сумніваюся, що управа пласту не може брати на себе відповідальности за все, що роблять пластуни, бо є і инші „команданти“ які з окрема видають свої „прикази“

А коли те все разом зіставити, виходить таке, як

III.

Слава богу, зі струментами покінчено: нагострені як бритви, вичищені як цяцьки — ліпше вже годі, бо й так переступлено межу всякої можливости.

Після того боднар вибирається ще глибше у непроходиму гущу своєї творчости. Він відбирає матеріяли: колоди, поліна й дошки, які у великому числі лежать приготовані в нього в хаті — на замовлений панею посуд.

Розуміється, що разом з ним їде його духовий двійник Явдоха.

А чим далі, тим більше уміння вимагає робота, більше відповідальности, вона стає тяжчою і складнішою — але рівночасно чимраз приємнішою та приємнішою.

Це розуміє Явдоха без пояснень.

Їм обом крутяться голови, а вітхнення додає велика подія, що так несподівано трапилася: пані забажала мати на своєму ґаздівстві оспіваную роботу „золотих рук“

От хто його вкінці зрозуміє і оцінить його вартість. Оце вже не людина мужицького роду, але з тої породи людей, що все знають... Данило ожив цілий душею і тілом. Помолодшав, став рухливіший. Оце не диво, бо те, до чого він пнався ціле життя, йде йому само на зустріч. Ось кому покаже він таємний скарб душі — пані, великій пані з двору! Для тої цілі оплатився невимовний труд десятків літ, при чім він кудись рвався, щоб відкрити людям свій власний світ. Нарешті Бог над ним змилосердився.

Без слів ховала цю радість у серці і Явдоха.

Чи можна словами передати, як Данило вибирає клени, берези, дуби, ясені на цебрики, ведра, коновки й ложки, вільшину на обручі, з кращих своїх припасів?

Чи можна оповідати про це, як переглядає він, обмацував руками, пробував язиком оці поліна, дошки і звичайні кусні дерева, як він їх сушив, та як з ними нянькувався, суятився, щоб із них сотворити нову палату краси, щоб у них душу свою перелити?

Чи можна говорити о цім, як він бачив ясновидючим оком ґенія у цих німих куснях дерева сомінкі, співучі, принадні своєю зґрабністю і ґрацією коновки, відерця й ложки?

Чи можна змалювати живу гру його обличча при цьому, виразні рухи його тіла, як він все розважав і сяк і так, і брав під увагу добру й злу сторону, наче закладав підмурівки для великого міста, наче творив нові істоти, що мають правити всесвітом?

Це все трудно описати людським пером. Я не маю відваги цего зробити і краще промовчу.

Данило горів у своєму власному вогні, спинався все вище й вище по приступках своєї творчости і виконував свою роботу старанно, терпеливо і дуже осторожно.

Так минав день за днем.

Не буду говорити й про це, як він їв і спав. Об цьому може свідчити його змарніле лице та блискучі очі, які звичайним людям здавались би непритомними.

Не краще виглядала його жінка.

Але не варто говорити про такі буденні й прозаїчні речі, коли у мистця дух був осяяний ареолею вічности, коли дивний, містичний настрій над ним панував. Це булоб низько для його особи пригадувати йому про їжу та сон.

Явдоха, гріх говорити, навіть не згадала про це, бо була певна, що при тім не стерпів би і, не зважаючи на свою безмежну доброту, дав би поліном по голові й рідному батькові.....

(Докінчення буде).

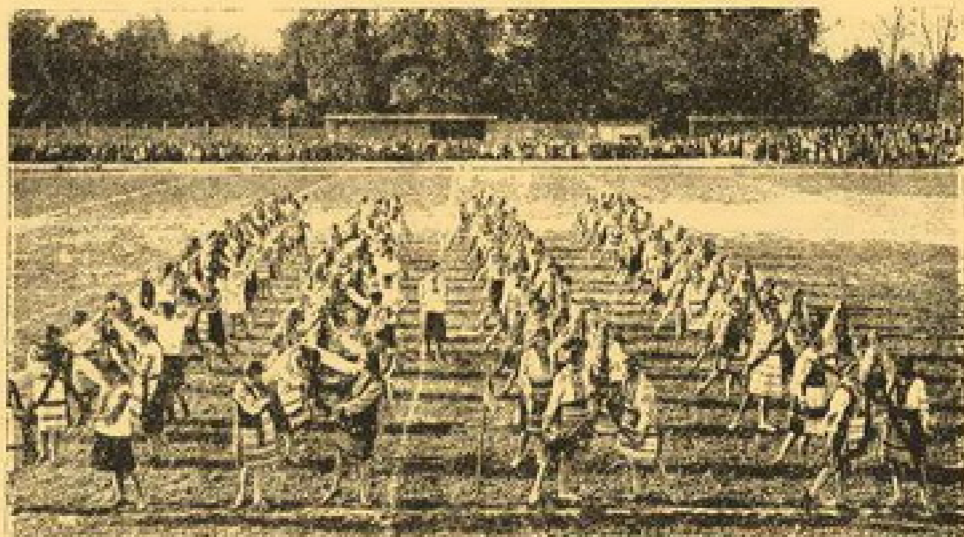

Вправи учениць „Рідної Школи“ вінками (св. Л. Якушевич)

вказує отсей примір. Неділя, год. 6 рано впоряд на пл. Сокола, год. 8 екзорта в школі, 10 год. збірка коло домівки на цілоденну прогульку понри пл. Сокола. Хіба довоні на один день. Додам, що звичайно діти не знають, куди йдуть, хто зі старших їх веде і коли вертають. З цего мусять вийти дома непорозуміння, бо батьки хочуть і мусять знати, що дитина робить, до часу, доки відповідають за виховання і доки вкладають в те виховання свою працю, свої думки і знання.

Для дітей великих і малих є тільки те важне, що є пластовим „приказом“ З правдивим ентузіязмом забираються вони до сповнення тих приказів, а як прикро, коли иноді зимний тут стрічає дома цей запал.

З цего виходить, що мусить бути порозуміння між батьками і пластовою управою, до чого, думаю, після дискусії і прийде. Поки що висказую побажання, щоби управа свою думку приказами висказувала точно, — прим., що не вільно йти на впоряд або на звіт, коли є прогулька. Так само повинна бути кожна прогулька бодай один день наперед усталена, а також повинно бути сказано куда, з ким і коли поворот.

Пластова команда може бути певна, що, о скілько діти не будуть перетяжені і з того приводу не будуть занедбувати науки й инших обовязків, то ніхто з батьків — приятелів не буде ні протестувати ні критикувати, а навпаки самі станують опікунами і другами пластової організації.

НА ВІДПОЧИНОК

Літо... жита цвитуть і трави, червоніє мак, всміхаються любо сині волошки, тихесенько цвите дика рожа. Блестить роса. По небі ходять білі хмари — шумлять ріки і несуть зі собою запах соснових лісів. Збираються тучі, над горами рокоче грім.

Спіє збіжжа. На сіножатах клепають коси. Вітер несе запах скошених трав.

А ви — їдете на село. Їдете на Підкарпаття, в Карпати, на Поділля.

Ви побачите як хвилює лан збіжжа, ви підете на квітчасті левади, ви почуєте шум лісів і рік, ви побачите як збираються тучі, до вас всміхнеться літнє горяче сонце і вечірні зорі. Ви побачите наші села і наш люд. Ви на ново почуєте любов до нашої країни.

Їдьте і — любіть наш край. Любіть і пізнайте його. Беріть примір із других народів, які найбільшу красу бачать у своїй країні і пізнають її докладно пядь за пядю.

Не із вікон поїзду, не з автомобіля, повозки чи фіри, але своїми ногами міряють її і стираючи піт чола любуються нею. Назначують поодинокі тури, кожну доріжку, кожну гарнішу закутину називають відповідними іменами, стараються о доступність гарних місць і вигоду, у формі хат для нічлігу.

До того всего у нас ще далеко, але як ми всі станем більше вразливі на красу природи, більше рухливі й цікаві, тоді — повизначуємо дороги, витоптемо вигідніші доріжки і стежки, збудуємо хати для нічлігу; тоді розвинеться наша туристика.

— Не обмежуйтеся тільки до коротких проходів. Постановіть собі пізнати докладно цілу околицю. Глядіть: на природу і на людей, на типи, на звичаї, говоріть з людьми, познайомляйтеся зі священиками, з учителями, селянами, впливайте на них тою дрібкою культури, яку дає місто.

Для своїх довших прогульок укладайте тури вздовж рік або вибирайте ціллю поодинокі шпилі Карпат. Вашим невідлучним товаришем мусить бути наплечник і фотографічний апарат. Се річ може трохи дорога, але побачите яка гарна, як багато дасть вам приємностей

Як обходитись з апаратом, як виклику́вати знимки, ви довідаєтесь від других або прочитаєте у відповіднім підручнику.

Мусите однак тямити, що роблення знимок се окрема галузь мистецька. В знимках пробивається настрій хвилі, ваші переживання, ваші уподобання.

Знимки з природи се не знимки загальних видів. Тих маємо досить на численних картках. Впрочім загальний вид не віддає ані вашого настрою ані цікавих і гарних подробиць. Ви мусите в уяві вирізати собі зі загального виду означений образок — приміром ґрупу дерев, кущів, стежечку, яка біжить в глибину образу, один цвіт, ґрупу цвітів.

Сей образок мусить мати перспективу, то значить, лінії мусять бігти в глибину, а не вибігати на обі сторони образка. Він мусить мати й повітря, себто небо не повинно творити на знимці мертвої сірої площі, лиш давати також рисунок і перспективу хмар. Сі хмари можуть бути ґусті, навислі або легкі, а цілий образок разом з перспективою і повітрям мусить віддавати ваш настрій. Крім природи або і серед неї, ви можете схоплювати подробиці життя селян чи ваших знайомих і найближчих, але тільки тоді, коли вони сего не бачать. Лиш тоді можете схопити життя, а не позу. Ви можете знимати звірята серед природи або на одностайнім тлі. Ви можете постаратись робити портрети людей. — Але до всего давайте трохи почуття краси, трохи настрою, давайте себе самих.

Відтак ви вложите свої знимки в альбом та напишете: „Мій побут над Прутом в 1928 році“. Або пішлете кілька гарних негативів до редакції „Нової Хати“ з описом гарно перебутих хвилин.

Тож їдьте! Щасливої дороги! *А. Т*

Ріжні вісти

Культурні свята у Львові:

Дня 4. VI. влаштувало Т-во Письменників і Журналістів ім. Франка святочний концерт в память І. Франка. На концерті виступали й жіночі мистецькі сили: С. Федорцева (деклямація) і Л. Останчуківна (спів).

Дня 7. VI. відбулося на площі Сокола-Батька свято молоді шкіл Т-ва Рідна Школа. Багата й добірна програма стягнула на це свято велике число нашого громадянства. Подаємо одну світлину з цього свята: Вправи вінками, у виконанні учениць шкіл ім. Б. Грінченка і ім. Т. Шевченка.

Старанням Українського Краєвого Товариства охорони дітей і опіки над молоддю відбувся в днях 10—17 червня „Тиждень української дитини" — Був це перегляд усіх шкіл Рідної Школи — від захоронки по гімназію. Подаємо картину маленьких дітей захоронки на вул. Руській 3.

Дня 10. червня відбулося на площі Сокола-Батька Лугове Свято. Прекрасні мальовничі вправи захоплювали й радували очі тисячів глядачів.

В неділю дня 17. червня відбулося інавґураційне представлення „Робітничого театру" Серед виконавців жіночих роль у пєсах Ів. Франка „Чи вдуріла" і Самійленка „У Гайхан Бея" звернула на себе увагу Ніна Матулівна.

В часі Зелених Свят відбулися у Львові за старанням Т-ва Охорони Воєнних Могил святочні обходи на могили борців на янівськім і личаківськім цвинтарі.

Як що року відбулася дня 3. VI. панахида на могилі бл. п. Ольги Басараб, в якій взяла участь рідня, делегатки жіночих товариств та численно зібране громадянство. На могилі зложили вінки: Тов. „Союз Українок", Кружок ім. Ганни Барвінок у Львові і Кружок „Союзу Українок" на Знесінню.

Ольга Кобилянська в переїзді до Францесбаду задержалась у Празі. Там влаштували їй дня 2. VI. ц. р. святочну академію, на якій щирими словами витали її проф. др. Ол. Колесса, др. Степан Смаль-Стоцький і молодий професор Карлового Університету, великий прихильник української культури — др. Юрій Горак.

М. Пенкгерст, славна провідниця анґлійських суфражисток, померла в 60 році життя.

В Шікаґо відбулася в маю ц. р. всесвітна виставка жіночих ручних робіт, в якій брали участь й тамошні українки. Виставовий Комітет запрошуючи українок до участи у виставці заявив, що з виставки українських робіт сподіється дуже много. Українки зорґанізували свій комітет під головуванням п. директорки Параскеві Барни; цей комітет занявся збиранням відповідної кількости експонатів.

До співучасти запрошено також п. Стефанію Чижович, представницю кооперативи Українське Народне Мистецтво у Львові, яка надіслала на виставу вироби нашої кооперативи.

Ближчі подробиці з вистави подамо в черговому числі.

Ситківкові змагання для класифікації членів львівського клюбу ситківкарів відбулися в днях 7—11 червня на площі Сокола-Батька. З жінок взяли участь Дарія Навроцька, Дора Біленька, Яр. Рожанковська, Лідія Панкевичівна, Дарія Федаківна і Олена Шепарович.

Перше місце у поодинокій грі пань здобула О. Шепарович, у мішаній грі Дора Біленька. Краєві ситківкові змагання відбудуться цього року в Коломиї з початком липня.

Краєві легко-атлетичні змагання відбулися дня 17. червня. З дівчат перше місце здобула Соня Бирчаківна (Скуд), яка показалася всесторонною легкоатлеткою. Найкращий її осяг скок в далечінь на 4 м. 28 цм.

Назначені на цей самий день змагання у Копиківці о мандрівну нагороду Союза Українок відложено на осінь з причини непогоди.

З нових книжок. У видавництві „Ватра" в Ужгороді появилася книжка *Леоніда Бачинського* п. з. Правила доброго поведення для шкільної молоді. Вона призначена в першу чергу для пластунів і молодих хлопців. Книжка ілюстрована художником Петриком, має багато цитатів з літератури та народніх приповідок. При списку літератури, якою користувався, покликується автор також і на наш журнал, а саме на статті „Товариські форми і звичаї". (В друку подано мабуть помилково „Н а ш а хата"). Книжку цю можемо поручити родичам, які мають дорастаючих синів та усім пластунам.

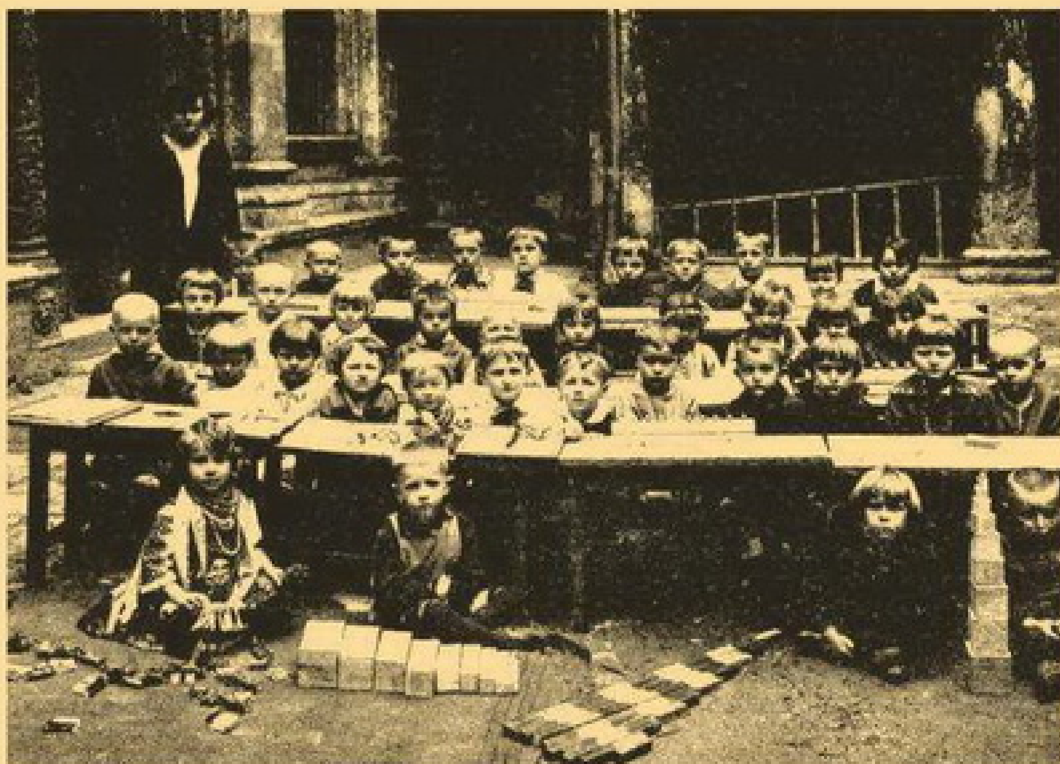

Захоронка при вул. Руській 3 (св. Л. Якумович)

Др. Олександер Подолинський: „Що дівчина і її мати знати повинна" Товариство охорони дітей і опіки над молоддю видало одну з дуже потрібних книжок. Потрібна вона поперед всего матерям і то не тільки з мало просвічених кругів, але і з середної верстви. Вони найдуть для себе в тім гігієнічнім пораднику цінні вказівки що до збереження здоровля своїх доньок почавши від маленьких дівчаток аж до віку полової зрілости. Миття, купання, їжа, сон, праця і забави дитинки, трактовані з лікарської точки погляду учать перед матері це, чого самі вони не знають: гігієни молодого, ніжного дівочого організму. Дівчата, особливо дорастаючі повинні також перечитати цю книжечку, а найдуть не одну корисну пораду і зможуть її примінити для добра свого здоровля. А книжечка заслугує на це, щоб її прочитати, бо писана живо, інтересно і гарно, друкована на гарному папері, з гарно виконаною окладинкою, так, що і зверхний вид її дає естетичне вдоволення.

Про цукор. Майже всі ми любимо цукор і солодощі та ми часто чули, що вони шкідливі і тому нам заборонено їх вживати. Таке твердження є досить нефортунне, бо цукор, як і багато инших річей, є злий лише тоді, коли ми його їмо надто багато або в непригідній порі. В дійсности ж це надзвичайна добра і потрібна пожива. Кажуть люде, що цукор псує апетит та це ще не доказує, що ми його не повинні їсти. Цеж вже й річ кожної поживи у тому, що вона відбирає апетит, принаймні на хвилину; колиб вона цього не робила, тоді ми не малиб з неї великого хісна. Декотрі солодощі є дуже здорові та рівнуче виходять нам на добре; одначе ми не повинні дозваляти дітям їсти їх у великих кількостях поміж стравами, бо, коли прийде обід, їм не смакуватиме инша їжа, котрої вони теж потребують. Солодощі є шкідливі, коли вони псують нам зовсім апетит на иншу здорову та потрібну страву. Негри, що багато вживають цукрової тростi мають найкращі зуби у цілому світі.

Томуто, коли хочете послухати розумної ради, коли хочете бути дійсно здоровими, а при цьому заховати сніжно-білі зуби, купуйте цукорки лише в Фортуні Новій, котра виробляє їх з правдивого цукру. Виїзджаючи на ферії, поробіть собі припаси тих цукорків, а всюди, де пойдете домагайтеся цукорків „Фортуни Нової"

Др. СОФИЯ ПАРФАНОВИЧ

ЯК ОДЯГАТИ І ПОВИВАТИ НЕМОВЛЯ?

Таке питання — серед ряду инших — стає в першу чергу перед вагітною жінкою. Довгі місяці журливого ожидання вона скорочує собі спорядженням і придбанням діточого вбрання і постелі. Та не одна мати не знає як воно має виглядати, з якого матеріялу, та в якій кількости треба його приладити. Буває, що навіть досвідні матері, поповнюють не одну похибку в тих справах, похибку нераз великої ваги для здоровля немовляти. Можна це пояснити несвідомістю та незнанням гігієни ніжного, наче цвіт, тільця новородка. Тому вважаю своїм обовязком подати декілька вказівок з тої важної та загально-інтересної ділянки.

Головним завданням одягу є охорона тіла перед студінню. Одяг має зберігати власне тепло людини і між своїми верствами удержувати верству огрітого повітря, що, як лихий провідник тепла, повільно охолоджується, а рівночасно постійно огрівається від поверхні тіла людини. Значить, не тверді, густі матеріяли, як шкіра, ґума, є відповідні для спорядження нашої одежі, але матеріяли більше пороваті, зроблені з тонких ниток та волосків вовняної, бавовняної чи льняної пряжі. В шпаринах цих тканин відбувається огрівання та повільна виміна ґазів, що окружають наше тіло. При цьому слід додати, що більше тонких верств одежі дає більше тепла, ніж одна груба, а це ізза тої власне огрітої верстви повітря між ними.

Шпаристість одягу має ще друге важне завдання для нашого тіла. Щілини одягу це немов вентилятори нашого тіла. Шкіра віддихає, працює і виділює багато шкідливих тіл. Через шпарини одіння вони випаровують та висихають і в той спосіб осушують та очищують поверхню тіла. Колиж одяг є твердий, непропускаемий, вони громадяться під ним, розкладаються та дражнять шкіру, викликуючи хвороби шкіри, а посередно також хвороби инших органів тіла.

Це все, що сказано про одяг взагалі, в ще більшій мірі відноситься до одягу немовляти. В порівнанні до тягару цілого тіла є поверхня тіла дитини три рази,

О. УКР

ПЕРСПЕКТИВИ НА ФЕРІЇ

У нас, а ближче — між товаришками семої гімназійної, переведено недавно дуже живу дискусію. Оксана вилізла на катедру й стала трубіти:

„За місяць ферії! За місяць воля!"

Ціла кляса почала гудіти. В тім вибігла з великим розмахом Олена и почала реторичну промову:

„Чому властиво радієте феріями? Належите до пласту? Ідете в табор? Гори? Ні, всіх табор не помістить і не всі пластунки. А чи вільно вам ходити по городі босо? Чи вільно вам на сіно вилізти? Чи вільно свобідно в саді положитися? Що вам властиво вільно? Де та ваша свобода? — Тета кричить: може надійти „пан професор" (такий від „а", „б" і т. д.), треба „добре" виглядати. — А приїзджають гості: теольоґи, старий меценас, пан ревізор і т. д... Добру партію можеш зробити, а хіба який буде дивитися на таку, що по сіні лазить! Робітку возьми, очі спусти, сядь межи квіти, гаптуй, сиди нохай, нохай сиди, сиди нохай, нохай сиди, нохай сиди... Завтра празник — треба вбиратися, позавтра гості — треба чесатися, треба ніжно виглядати, треба робити добре враження, — здохнути треба, кажу, вам, а не феріями радіти! Що вас у таке одушевлення вводить? Двійок не будете обривати? А сидіти межи товстими гостоньками світсько-духовного й духовно-світського характеру та й на товстого индика дивитися (— навіть не їсти до схочу, бо не випадає! —) — то ліпше? Чорта лисого ліпше! Я нікуди не їду, не їду, не їду!....." —

Ото-ж шум пролетів по клясі! Крик—шум, що аж гей! Сварка без означеної точно точки зачіпу, ані умотивованих закидів, — одним словом горять язики, йде цілком не класична, дуже оживлена „дискусія" в клясичній гімназії й ще класичнішій клясі!

Гей! Є ще там хто, що не знає нашої кляси? Маємо честь представитися: Марушка, Оксана, Любка, Галька, Олена, Гануся, Слава... Спортсменки, артистки, поетки... наймение гімназистки. Гімназія се тільки тимчасове лихо. Нам вона вяже крила. Але по матурі! Світ упаде нам до ніг!

Отсі то всі великі в майбутности люди розкричалися тепер на тему ферій.

Марушка, пластунка, обвинувачує Олену за песимізм. До сего доходять розпещені, зманєровані поети. Але люди здорового розуму й праці не погоджуються з ними. Ферії відчиняють гарні перспективи: Можна працювати над народом! Розказувати людям історію України (Манусечко, забула, скільки двійок обірвала зі сеї саме історії?!), — вносити в село культуру, освіту, закладати читальні, давати вистави... Оксана стукнула кулаком. Досить. Категорично поставила внесення: Марушка за всі ті фрази вилітає за двері. З дальших нарад її виключаємо.

у однорічної дитини два рази більша, чим у дорослих. Маючи таку велику поверхню в порівнанні з огріваючою її масою (тягарем), дитинка тратить багато тепла. Ця страта є тим більше замітна, що органи реґулюючі температуру є у дитинки ще слабо розвинені. Ізза того головним завданням діточого одягу є хоронити тіло перед стратою тепла. Всетаки треба тямити, що не тільки простуда є шкідлива, але не менше шкідливе є перегріття дитини, з чим часто стрічаємося у надто боязких, або мало інтеліґентних родичів. Щоби орієнтуватися в стані здоровля дитини, треба міряти температуру два рази денно: рано і під вечір. Нормальна температура немовляти є 36,5—36,7° Ц. в пахвині, а приблизно 37° в відходовій кишці. Зберегти цю теплоту є головним і першим завданням діточого одягу.

Другою прикметою одягу, як сказано, є пропускаемість для воздуха та ґазів і пар, котрі виділює поверхня шкіри. Білля дитини повинно бути провівне. Ізза того не треба цілої дитини обвивати в непропускаєму церату, не треба уживати ґумових маїточок, та твердих щільних пелюшок.

Важною властивістю діточої одежі є обширність та вигідність. Дитина мусить мати можність виконувати рухи, котрі виробляють її мязи, управильнюють обіг крови та розвивають грудну клітку. На це мушу звернути увагу матерей, котрі ще не можуть позбутися пересуду, що дитину треба тісно повивати, бо інакше буде мати криві ніжки. Кривуха це хвороба ізза недостачі світла та невідповідного віджилювання, а не ізза свобідного, вигідного вкривання дітей.

Білля повинно бути біле, мягке, з матеріялу втягаючого воду, пригідне до прання. Найліпше є бавовняне. Вовняне треба прати в шамноні, порошку милянім, або розпущенім милі з додатком ложки амоняку.

Білля мусить бути чисте і тому треба його зміняти в міру потреби. Мусить мати вигідний крій, легко даватися випрати, а кількість його мусить вистарчити від одного до другого прання. Щож до прання, то воно повинно відбуватися раз, а то й двічі на день. Не вільно уживати хльорку, бо він не тільки нищить білля, але також дразнить шкіру дитини. Білля треба випарити, висушити (найкраще на сонці) і випрасувати (горяче залізко убиває зарязки).

Яке-ж повинно бути білля та одяг немовляти?

Сорочечка має бути льняна, з тонкого ширтінґу або з т. зв. тетри — є це почвірна пряжа. Кафтаничок зроблений з бавовняного трикоту. Обиж — сорочечка і кафтаничок мають сягати тільки до половини животика, щоби не занечищувалися. Не повинні мати ковнірикiв з мережевом ні мережками, бо вони є шорсткі і дражнять шийку дитини, а також зле перуться. Вязати на ленточки (у старших дітей запинати на ґузичок). Ніколи не треба спинати шпильками! Новородків одягати так: рукав сорочечки вложити в рукав кафтаничка і оба разом натягнути. Сорочечку вяжеться з заду, кафтаничок з переду. У старших дітей сорочки вяжеться з переду

(Далі на стор. 29)

Любка нагадала собі, який прекрасний фортепян у її тети! Два розїхані ґрамофони, більше чотири бубні, більше пять фальшивих труб і джезбендів не дають ще навіть іскри тих божеських тонів, які видає зі себе клявір тети Клявдії Цюкової. Любка, щасливка, туди мала їхати! Отсе перспектива!

Оксана все в доброму гуморі: На стриху в її діда є цілі стоси пригод Шерльока Гольмса. Стефа одначе вияснює, що Гольмс, читаний в ясні, теплі вакаційні дні не робить вражіння. Найкраще читається його в осени, в отсю пору мрак, дощів, духів, чарів. Гануся пропонує на ферії працю над дітьми. Все треба мати якусь ціль перед собою (хочби й що пять хвилин иншу!). Але Галя відразу збиває плян Ганусі, представивши, яку небезпеку в такій праці творять корови. Іра також обстоює погляд, що вийти з хати на селі в часі мандрівки корів страшніше, ніж у місті вертати домів о півночі. Міцька зовсім з тим не погоджується. Корови то ніщо, але мухи, прошу, але комарі й мухи! Одні в хаті, другі на дворі. Міцька терпить від них невимовно. А ще мухи на селі спеціяльно некультурні. В товаристві сіла одна ніжній Міцюні на ніс! (І якже потім такого носа дерти?!) Алеж товаришки! Від чого-ж наша помисловість?! Охорона від мух подає багато нагоди до екзотизму. Дуже пожадані є в таких випадках завої з рушників а ля туркиня-болгарина, вахлярі з ліщини на взір струсевих пальм фараонів, муслінові заслони, імітація ночі в полудне, вікна заслонені коцами, а в кімнаті на землі східне леговище, біля нього опіюм — вода зі соком. Ой, дякую. Се хіба для нашого слоня.

З хаосу крику, шуму, сміху й лети, з виру думок, помислів та плянів, — ось які виринули перспективи:

Ґвинтися по празниках, робити добру міну й кипіти в нутрі; іґнорувати тяжкі приписи доброго тону, зажити свободи й бути грозою цілої „фамілії“ з теточками на чолі. Читати цікаві, старі, нові пороху пригоди Гольмса під миле бреніння ще цікавіших мух. Зводити боротьбу з мухами, коровами, курками, качками, индиками та всякою иншою голотою. Сидіти на переміну в хаті, в саді, в городі, в хаті, в саді, в городі й чекати терпеливо, коли збереться товариство в ліс. Можна грати на клявірах фірми „Горщок—Черепок“ на яких головно добре виходить Шопен і Бах. Можна працювати над народом, якщо він такий дурний, що слухає підстріленої „панунці“ з міста. Але все-ж таки ферії, хоч з мухами й небажаними гістьми, хоч з теточками й робітками, — всетаки вони ліпші ніж спека в клясі.

Вбігла якраз Славка з китицею червоних маків:

„Не журися, Олесю! Проблема ферій розвязана! Заложимо.....“

Ов! —

Професор вліз нам цілком не в пору. Година. Латина.

КОНКУРС

Редакція „Нової Хати" розписує отсим конкурс на виготовлення моделів літних жіночих одягів, взорованих на народній ноші.

Моделі природної величини, виконані з відповідного матеріялу, треба надсилати до „Нової Хати" — Львів, ул. Словацького ч. 14.

По літних феріях збереться комісія, зложена зі знавців етноґрафії і костюмольоґії для визначення нагороди за 3 найліпші моделі:

Перша премія за найгарніший модель виносить 10 дол., за другий 5 дол., а за третій ручну роботу в ціні 3 дол.

По змодельованню і відфотоґрафованню для ужитку „Нової Хати" моделі будуть повернені власницям, або на їх бажання передані до продажі.

ПРИМІТКИ З ПРИВОДУ КОНКУРСУ

Від довшого часу відчувається у нас потреба легких практичних, літних суконок, до ношення підчас побуту на селі, в купелевих місцевостях, літнисках, до менших прогульок і т. д. — загалом до такого вжитку, як приміром, приняті за границею „дірндлі", звані у нас також „тирольками". Найліпше приняти для цего типу одягів, оперті на взірцях народної ноші, які з малими приміненнями до вимог кожночасної моди, моглиб бути вживані постійно для вище названої цілі.

Беручи під увагу багатство і ріжноманітність українських селянських одягів — хочби в самій Галичині, Управи кооператив „Укр. Народне Мистецтво" та „Труд" у Львові порішили примінити їх для ужитку жінок інтеліґентної верстви, а також опрацювати стилеві народні строї, для виступів в національних святах, хорах, театральних виставках, вечірках і т. д.

Моделі таких одягів будуть популяризовані через „Нову Хату" в будучому зимовому і літному сезоні. Наші львівські музеї не мають на жаль повних збірок ноші з усіх частин України, не мають навіть комплетів найбільш характеристичних зразків галицької селянської ноші; скорше можна їх подибати в етноґрафічних музеях Відня, Ленінграду (Петербурга), а то й Будапешту. Через те виготовлення таких моделів у Львові справляє значні трудноці, що до заховання чистоти стилю.

Краще можуть виконати се одиниці, що живуть стало на селі. Також побут на селі в часі літних ферій, дає нашим передплатницям і читачкам найкращу, нагоду студіювати народню ношу, кладучи в основу характеристичні ціхи ноші даної околиці, виготовити моделі на оголошений конкурс „Нової Хати".

Ноша наших селянок дуже ріжноманітна, так що до форми і виконання — як і що до зіставлення красок і розміщеня прикрас. Вже самі сорочки Поділля і Покуття, багато вишивані і довгі, можуть бути зразком цілих суконок. Загально подобаються у нас гуцульські одяги задля оригінальности форми і красок. Інтересні а мало знані у нас зразки народної ноші з Лемківщини, Бойківщини і Підгіря; деякі з них можна було оглядати в минулому році на сільсько-господарській виставці в Стрию. Мало відомі у нас волинські корсетки і спідинчки з того самого матеріялу. Отже ціле те багатство вишиваних сорочок, переміток, горботок, фот, запасок, корсеток, киптарів, всіх отих „мальованок", „димок" „лушок", „полотнянок" і т. д. повинно бути використане для опрацьовання стилевих народних строїв і для виготовлення моделів на вище поданий конкурс.

Матеріял до виконання моделю може бути такий, як вживають в даній околиці, або кращий, тонший і дорожчий, однак все треба вважати, щоб не затратив модель характеристичних прикмет ноші даної околиці.

А при тім всім має бути не надто дорогий, вигідний, практичний і мати естетичний вигляд.

О. З.

ПРО ТАЙНУ ЕЛЕҐАНТНОГО ВИГЛЯДУ

Шановні Читачки!

Тяжке завдання бути референтков мод у „Новій Хаті" Студіюєш через цілий місяць усі закордонні журнали мод, щоби Вам, Шановні Читачки, дати найновіші відомости з цеї ділянки, бажаєш, щоби кожна Українка виглядала мов Парижанка, а рівночасно не витрачувала на одяг багато гроша та... Ось дві картини.

Точно в десять днів після появи останнього числа „Нової Хати", в якому зрадила я Вам тайну елеґантного вигляду, попадаю на „дванацятку" У столичному городі Льва, на дванацятку „сметанки" — під Преображенську. І бачу казку на яві:

Двацять заклятих королівен, яких злобна ворожка приспала в часі одного балю у салі Народнього Дому, а тепер в таку прекрасну соняшну неділю збудила і випустила на Краківську вулицю. І вони біднятка опинились так як були на балевій салі у ярких шовках, жоржетах, коронках, стилевих суконках, прибраних цвітами — серед сірих мурів вулиці. Суконки ці були може гарні в освітленні електричних жарівок, у ріжноманітних красках веселки-рефлектора, але під промінням ясного червневого сонця — вид їх був прямо жахливий.

Одна моя знайома виходить заміж і приїхала з мамою до Львова купувати весільну суконю. Просить мене, щоби я помогла вибрати. („Ви пані, пишете про моди і елеґанцію у „Новій Хаті", розумієтеся краще від нас" — каже мама). Заки вибралися ми на закупна, питаю молоду, яку суконку бажає мати. Довідуюся, що вінчання має бути зовсім скромне і раджу білу суконку з сирого шовку. Можна її носити ціле літо з доданням кольорового паска, щоби не виглядала надто весільно, а опісля зафарбувати та мати на довший час шовкову пополудневу суконку. Моїм знайомим це якось не конче відповідає. Тратимо цілий день, переходимо усі львівські склепи і вкінці купуємо: тяжку помпову матерію, що найдорожчу. Суконка буде за горяча, щоби носити її в літі, а за ясна на зиму і буде так само спочивати в шафі як давна традиційна весільна сукня.

Так отже бачу, Шановні Читачки, що моя остання стаття не зробила на Вас ніякого враження.

Ви мабуть не довіряєте мені. Невже може жінка зраджувати тисячам жінок тайну, якої не кажеться й найліпшій подрузі? Невже не ховає вона найважніших тайн для себе?

Можливо, що Ви так думаєте про мене, не вірите ні мені ні „Новій Хаті" і тому так завзято передплачуєте ще усякі „Рекорди"

Мене це однак не зниохочує і сьогодня я звертаюся уже до Вас не з дружньою порадою, а з горячим проханням. Зробіть мені цю приємність та позавивайте свої балеві сукні гарно в полотна і сховайте геп у сам куток шафи. Я Вам уже пригадаю, коли буде час їх витягнути на денне, чи радше на нічне світло. Тоді пораджу Вам, як їх відсвіжити, що з ними зробити. Як що Ви дійсно не маєте „що одягнути" і конче бажаєте виносити балеву суконю літом, так переробіть її так, щоби виглядала на літну. Зазначую, що це можливе лишень при сукнях у чорній, білій і пастелевих красках. Тямте про це, що надто скромний одяг ніколи не разить, а одна „кокарда", один тюлевий „туф" за багато, може Вас дуже осмішити.

Друге прохання: як що Ви маєте купувати що небудь з одягу, відбудьте раніше кількагодинну параду дома, запросіть на цю параду кого уважаєте за знавця, але до склепу приходіть уже з ясно і точно означеним бажанням. Буде це велике добро для купця, для Вас, Ваших знайомих і для Вашої калитки.

Мені закинено між иншим, що я пишу про одяг і елеґанцію виключно для жінок, а забуваю про мужчин.

На це я можу зробити лиш одну загальну увагу. Наші мужчини є на стільки занедбані — на скільки жінки є надто вичепурені. Потрібна золота середина!

Та в майбутньому я буду про цей закид тямити і подбаю, щоби тайну елеґантного вигляду зрадити й другій половині людського роду. *(О. Ш.)*

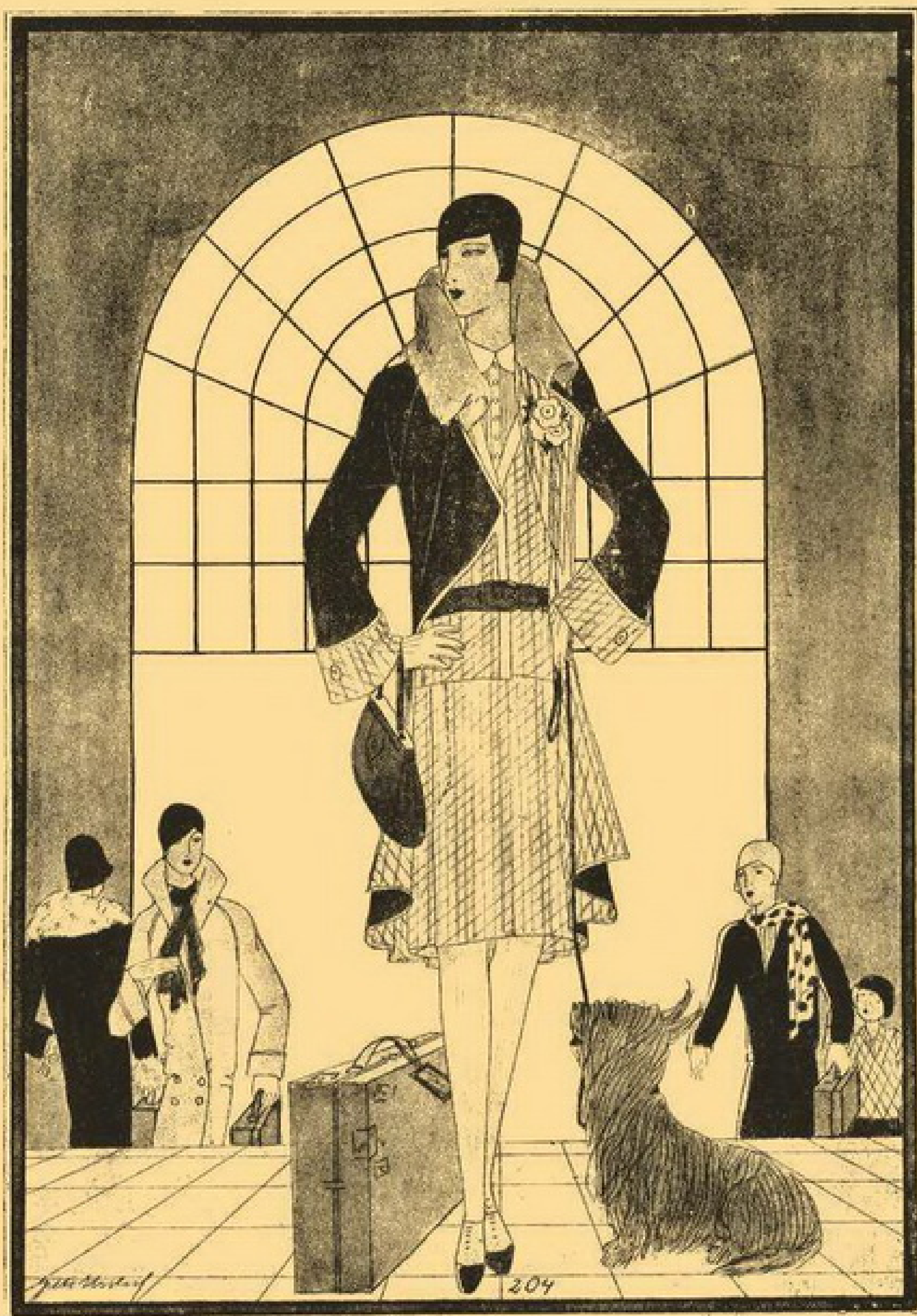

204. Елегантний комплет до подорожі з сіро-зеленої Kasha. Складається він з плаща, прибраного футряним ковніром, спідничкі, камізолі і батистової блюзки. Камізоля стягнена в пасі широким шкіряним паском. Плащ підшитий тим самим матеріялом з якого ушита сукня.

На пополудне і вечір дуже модні цего року сукні з мережева (коронки) у красках чорній, темно-синій та усіх відмінах сірого. Спід має бути у цій самій красці. До літних суконь носять лиси у красках відповідних до одягу. Лисами прибирають також ковнірі пополудневих та вечірних шовкових плащів. Сукні мають бути дещо довші, також спортові і рамінні, так, щоби засланяли коліна. Панчохи ясно-рожеві т. з. тілисті дуже немодні. Цего літа мають вони бути у красці добре огорілого від сонця тіла.

КОСТЮМИ І ПЛАЩІ

ч. 205. Елегантний плащ з англійської матерії, прибраний стебном.

ч. 206. Практичний спортовий одяг з темного „Cover coat-y", що складається з камізолі, спідниці й пелерини, з відповідною спортовою блюзою.

ч. 207. Вовняний костюм до подорожі з взористого матеріялу. Ковнір носиться високо підігнений.

ч. 208. Дуже практичний Trench-coat; вигідний, бо має підшевку до припинання.

ч. 209. Дуже елегантний шовковий плащ без ковніра, прибраний волянтами, а підшитий матеріялом, з якого ушита сукня.

КОСТЮМИ І ПЛАЩІ

ч. 210. Чорний шовковий плащ в легко дзвоновій формі, прибраний плісою з шовкового рипсу і широко обшитий футром.

ч. 211. Вечірний плащ з шовкового брокату, оригінально прибраний ламованим, звязаний при боці і на шиї.

ч. 212. Костюм до туристики з двожного матеріялу. Жакет стягнений до заду вузьким пасочком зі спряжкою.

ч. 213. Плащ на непогоду з шовкового непромакального матеріялу в крати.

ВІЗИТОВІ І ВЕЧІРНІ СУКНІ

ч. 214. Сукня з взористої тафти без рукавів. До неї убирається коротку нагортку з тафти в одній красці, викінчену дрібними зубцями.

ч. 216. Гарна коронкова вечірня сукня зі вставленими давоновими частями на спідничці.

ч. 215. Елеґантний візитовий комплет, що складається з жакета шовкового темносиньої краски і сукні з Georgett-и ясно-попелястої краски. Попелястий лис на шиї доповнює тоалету

ч. 217. Легонька ясно-синя суконка. У трикутний викрій біля шиї вставлені продовження, які творять шаль.

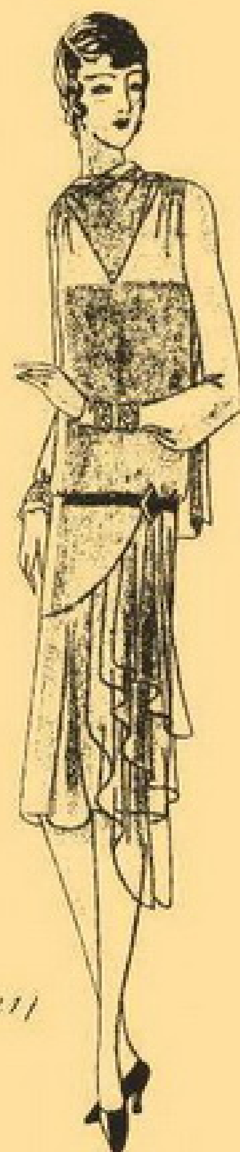

ЛІТНІ СУКНІ

ч. 218. Маркізетова сукня прибрана фальбанами, батистовим ковніром і манжетами

ч. 219. Гладенька суконка з Crêpe de chine високо підтягнена під шию, прибрана густо у закладки.

ч. 220. Біла суконка без рукавів до прання. При викрою нашита коронка у формі жабота.

ч. 221. Легка моршена сукня з квітчастої етаміни.

ч. 222. Полотняна сукня вишита при шиї, на рукавах і долиною. Спідничка зібрана у дрібні фалди при поясі.

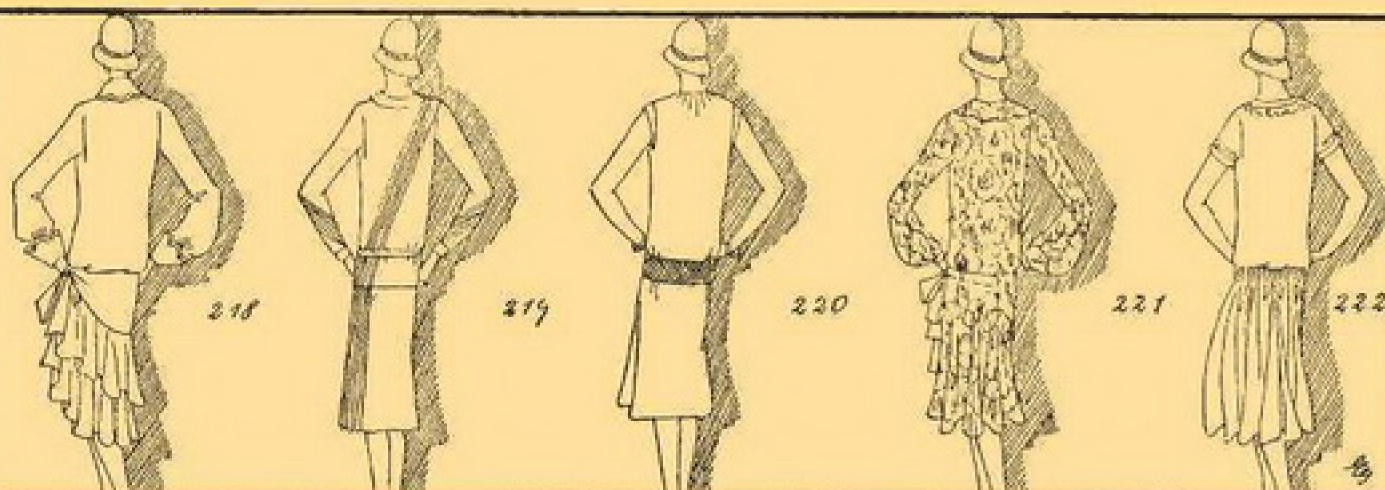

ДО КОЖНОГО МОДЕЛЮ ГОТОВИЙ КРІЙ

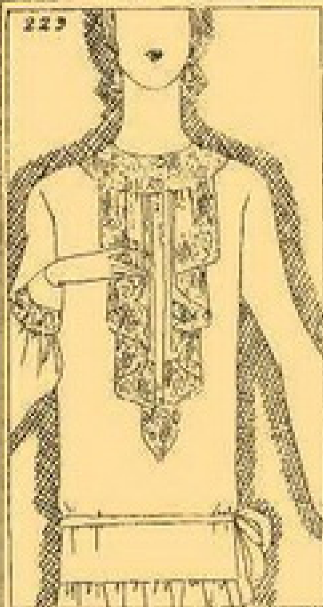

МОДНІ БЛЮЗИ

Блюзи вернули знову до моди. Рано носиться до костюму або спортового комплекту блюзи з зефіру, маркізети або батисту; пополудни з Crêpe de chine, Crêpe Georgette або Crêpe Lavable. Улюблені є краски: біла, рожева і всі ясні пастелеві краски.

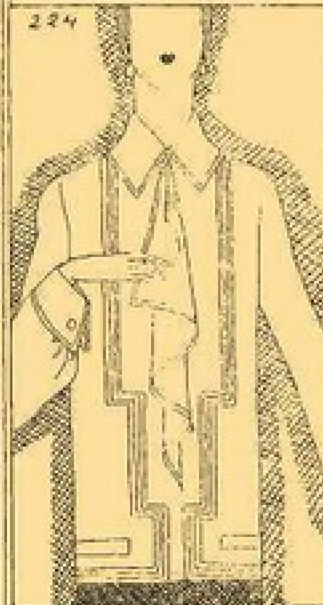

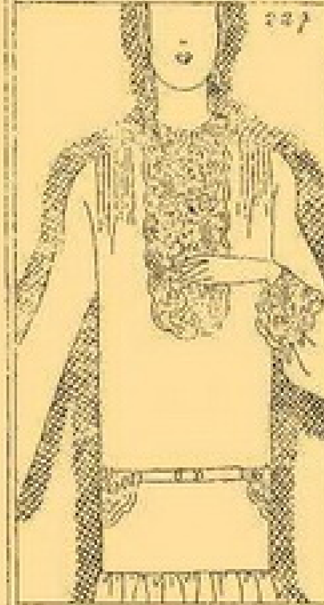

ч. 223. Елегантна рожева Crêpe Georgett-ова блюза, прибрана коронковим жаботом.

ч. 224. Блюза з білого шовку до прання інтересно прибрана геометричними закладками.

ч. 225. Спортова блюза з зефіру, морщена при шиї й паску.

ч. 226. Елегантна Crêpe de chin'ова блюза, прибрана бічним жаботом.

ч. 227. Блюза з жовтої Crêpe Georgett'и прибрана сірою коронкою, части коронки при паску свобідно звисають.

ч. 228. Біла батистова блюза, прибрана закладками.

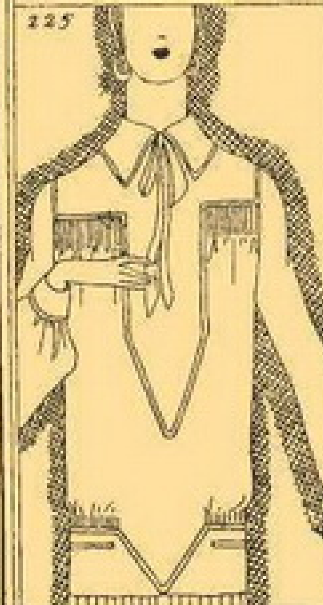

БІЛЛЯ ЕЛЕҐАНТНЕ І ПРАКТИЧНЕ

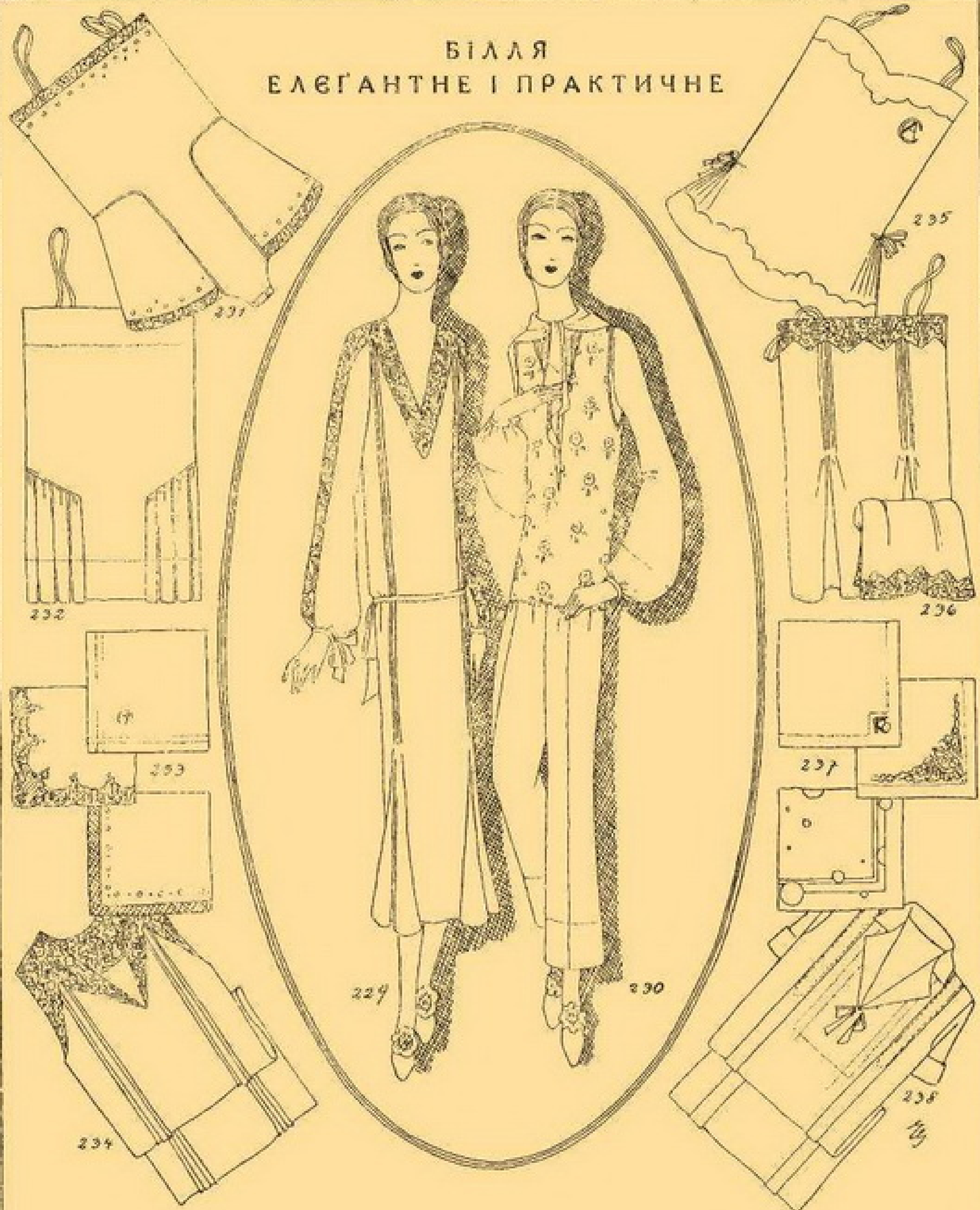

ч. 229. Чепурна нічна сорочка прибрана мережевом (коронкою).
ч. 230. Піжама, викінчена, мережкою з ковніром у виді хустинки. На піжаму убирається камізоля з узористої матерії в джемперовій формі.
ч. 231. Гладка комбінація, прибрана мережевом (коронкою) і гантом.
ч. 232. Комбінація з рожевого шовку до спання, викінчена ручною мережкою.
ч. 233. З решток батисту і крепдешину ушиті хустинки до носа, прибрані мережевом, гантом або мережкою.
ч. 234. Нічна сорочка батисту, горою прибрана мережевом (коронкою).
ч. 235. Гарненька біла комбінація, прибрана в зубчасту плісу з кольорового батисту.
236. Гарнітур, зложений з сорочки і майточок, прибраний мережевом.
ч. 237. Хустинки модерно викінчені в рогах.
ч. 238. Практична нічна сорочка, викінчена мережкою.

ГАРНІ СУКОНКИ ДЛЯ СМОТРИКІВ

ч. 239. Взориста суконка до прання з широким ковніром, викінчена зубцями.

ч. 240. Суконка з біложовтої крепи, прибрана широкими закладками.

ч. 241. Суконка без рукавів з взористого матеріялу до прання, і блюзочка з білого батисту.

ч. 242 Білий вовняний джемпер і плісована густо вовняна спідничка.

ч. 243. Взориста вояльова суконка. Перед уложений у контрафалди, ушитий з воалю в одній красці.

ч. 244. Гарний капелюк зі соломки Manila, прибраний широкою стяжкою.

ДО КОЖНОГО МОДЕЛЮ ГОТОВИЙ КРІЙ

ДІТОЧІ СУКОНКИ

ч. 245. Дуже гарна синя батистова суконка з шовковим паском і подвійним ковнірцем.

ч. 246. Суконка до прання з полотенця з широким взористим закінченням.

ч. 247. Взориста суконка і блюзка з білого батисту.

ч. 248. Тепла суконка комбінована з Kasha в красці темній і ясній „beige.

ч. 249. Суконка в сині і білі пасочки. Спідничка до припинання, манжети й ковнірець з білого полотна, краватка з чорної лискучої стяжки.

ч. 250. Убранко для хлопчика, ушите з полотна в сині й білі пасочки. Сподні припинаються до гладкого станичка без рукавів, який носиться під блюзкою.

ДІТОЧІ ПЛАЩІ

251. Ясно зелений костюм для дівчинки; так звана дворалівка (два ряди гузиків), спідничку припинаєть-ся до білої блюзочки з довгими рукавами.

ч. 252. Жакетик з волічки для малої дівчинки, плетений у взір відповідний до шалика з Crêpe de chine. Треба вибрати Crêpe de chine о можливо легкім взорі

ч. 253. Ясно червоний плащик з мягкої вовни.

ч. 254. Рипсовий плащик для старшої дівчинки.

ч. 255. Дуже оригінальний плащик з вовни або шовку, прибраний потрійною пелеринкою.

ч. 256. Жакет для хлопчика з ясної мягкої вовни, обшитий вовняною ленточкою в темній красці.

ТАБЛИЦЯ КРОЇВ ДО Ч. 7—8

ч. 257. Вишивана суконка для дволітної дівчинки. Потрібно

1·15 м. матерії 60 цм. широкої. Вишивка виконана гладдю.

ч. 258. Маринарський одяг для 10-літного хлопчика; потрібно 1·50 м. матерії на 130 цм. широкої; 0·50 м. матерії на ковнір і манжети на 80 цм. широкої, 8·50 м. леиточки на $^1/_4$ цм. широкої. Станичок ушитий з подвійної матерії, запинається з заду. Вздовж лінії слід ушити 2 цм. широку закладку, призначену на продовження. Блюзку натинається з переду повздовж, на раменах наповерек. Ковнір фіг. В 7 з подвійної матерії прикривається маринарським ковніром, який так як і манжети ушитий з иншої матерії і прибраний леиточками, штанятка запинаються крито з переду; по боках мають кишені, з переду пришивается штанята до станичка, з заду звужується вшитками, викінченими рівним кусником матерії. Припинається їх на ґузички до станичка.

ч. 259. Спідничка для дівчинки припинається так як штанята, ґузичками до станичка. Береться на неї кусень матерії 45 цм. широкий, а 2 м. довгий, який укладається у фалди.

ч. 260. Суконка з взористої крепи з кишенями, прибрана лямівками без рукавів. Величина ч. 3.

ч. 261. Пелерина (cape) як доповнення суконки. Зроблена з kash'i у красці тла і лямівок, підшита крепою, з якої зроблена суконка. Виконана з матерії фроте, підходить дуже на купелеву нагортку.

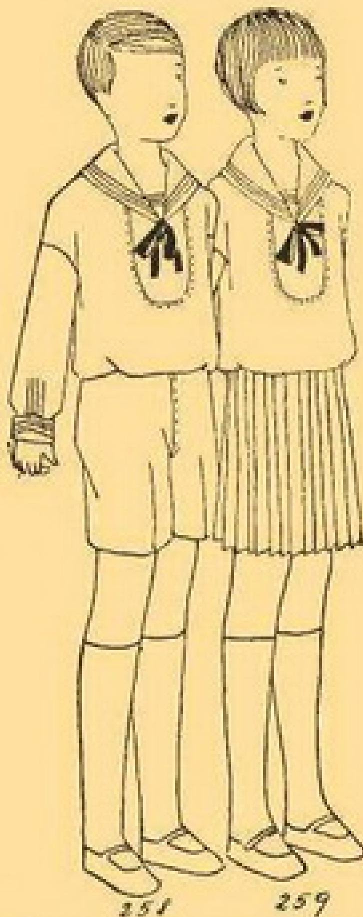

ДО КОЖНОГО МОДЕЛЮ ГОТОВИЙ КРІЙ

РУЧНІ

ПОДУШКИ НА ОТОМАНУ

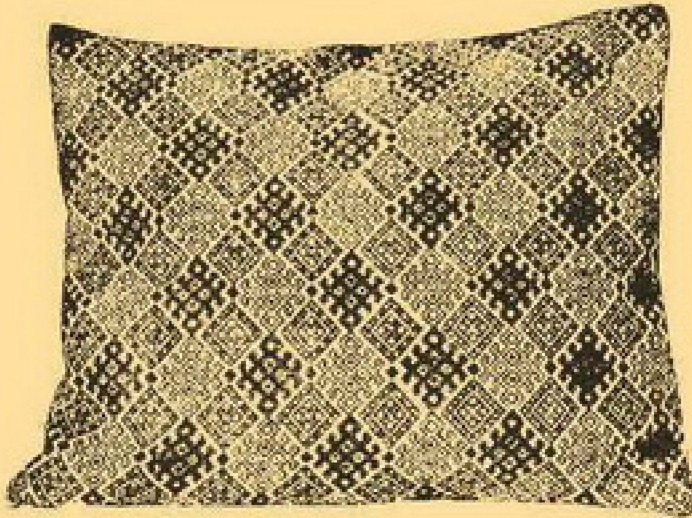

Подушка з килимовою нізінною вишивкою,
ціла запита.

Нагадує ткані ґобелінові матеріяли. Виконана нитками Cotton Perle або D.M.C. Nr. 12 на канвовому полотні красками: бордо (814), горяче-жовтою (740), чорною (310), рожевою (565), синьою (517), зеленою (897), ясно-жовтою (742), помідоровою (900), лілля (552).

Взір вишивки можна замовляти окремо в НОВІЙ ХАТІ.
Ціна взору 2 зол., а готової подушки 28 зол.

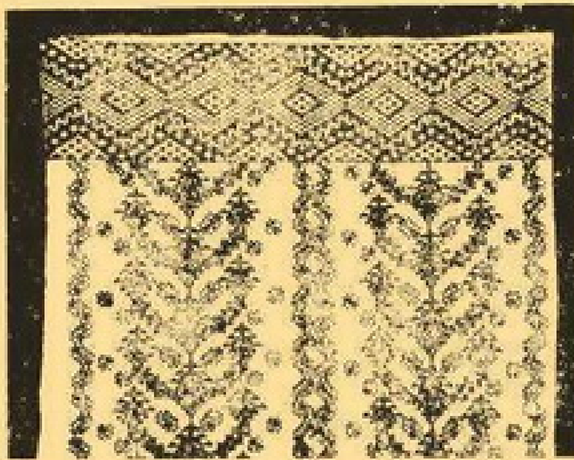

Подушка з ориґінальними буковинськими вишивками
з народних сорочок, виконана волічкою.

В горі подушки вишивка з частини уставки т. зв. *морщинка*, виконана зеленою краскою.

Спосіб вишиття морщинки (*) дуже ориґінальний, відмінний від загально знаних стібів: хрестиків, шиття гладдю, па-просту і т. п. Шиється морщинку т. зв. *промиттям* (звичайний стіб поза голку), беручи на голку дві нитки полотна. Стіб морщинки кладеться вподовж взору, (противно як в нізіннім) і шиється його грубими нитками, звичайно волічкою, щоб стібки між собою зливалися в одно, і творили одну непрозорчасту масу краски.

В морщинці зашивається тло вишивки (як розвід в нізінній вишивці), звичайно одною краскою, — зеленою (павина краска), або горячо-жовтою; рідко червоною, чорною, сивою, синою або білою. Взір морщинки своїм видовженим виглядом дуже нагадує мотиви виткані на крайках. Від морщинки в долину йдуть на подушці взори рядами, так як на рукаві народної сорочки. Два головні широкі мотиви в роді галузок з квітами; вони виконані ярко-червоною краскою. Між ними, щоб заповнити порожні місця, розміщені дрібні мотиви (**) поодиноко. Крім цего вздовж цих двох головних цвітистих взорів ідуть рівнобіжно по обох боках вузькі рядки вишивок, в яких повторяються злучені мотиви з розкинених дрібних орнаментів між квітами. Вони виконані в головному чорною краскою, легко розкрашені. Всі вишивки від морщинки в долину виконані гладдю і хрестиками.

Взір вишивок можна замовляти окремо в Н. ХАТІ.
Ціна взору 2 зол.

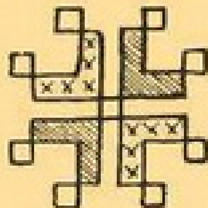

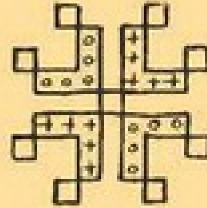

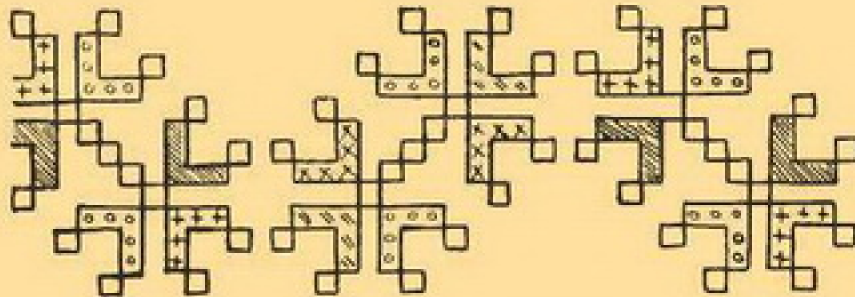

(**) *Дрібні мотиви з буковинської подушки.*

Краски: L чорна (310), XX червона (815), ++ амарантова (916), OO жовта (742), зелена (897), синя (517).

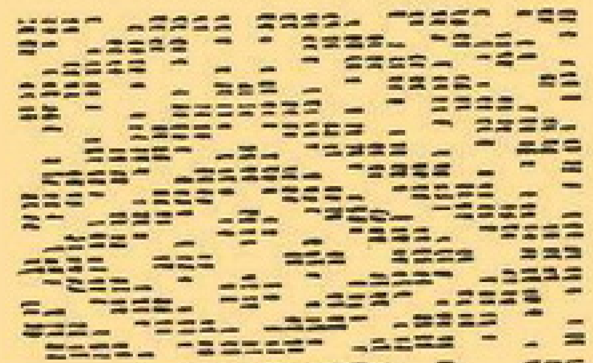

(*) *Спосіб вишиття морщинки.*

ВЗОРИ Й НИТКИ ДО НАБУТТЯ В „НОВІЙ ХАТІ“.

РОБОТИ

З НАРОДНИМИ ВИШИВКАМИ

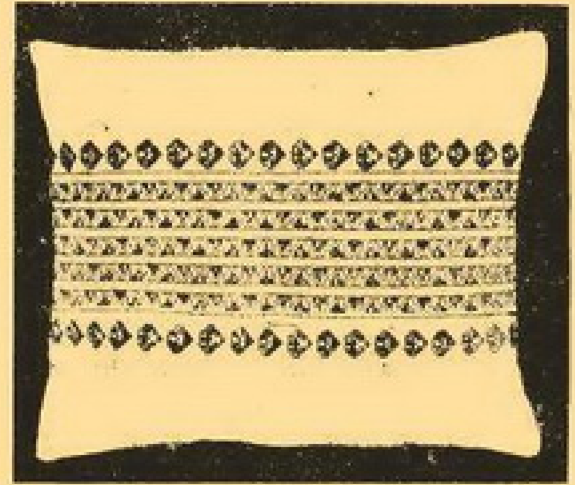

Подушка з буковинською вишивкою.

(Ще инший спосіб приміненя вишивок з народної сорочки на подушку).

По середині густий взір уставки, ориґінальний своїми рівними пасами; вони виконані ланцюжковим стібом, золотими та срібними нитками в шістьох ґрупах на переміну. Кожна ґрупа обрамована чорним пасочком, виконаним звичайними хрестиками. Поміж паси біжить цвітистий орнамент в червоних і горяче-жовтих красках, віби грядочки квіток, в яких лиш де-не-де поткані зелені або темно-ліліові купочки.

Крайм головного взору біжать по обох боках рядком головки рож, — орнамент, який на буковинських сорочках уміщений звичайно на грудях в два ряди, або при назусі. В цім орнаменті переливаються ці самі краски, що на уставці, з додатком ясно-бурачкової. В середині кожної рожі кривий рядок ланцюжка з золотої і срібної нитки на переміну.

Врешті для злагіднення переходу з кольорової вишивки до гладкої площі білого полотна, уміщена по обох боках мережка. Цілість незвичайно ефектовна, хоч рисунок вишивки зовсім скромний, не тяжкий до відроблення.

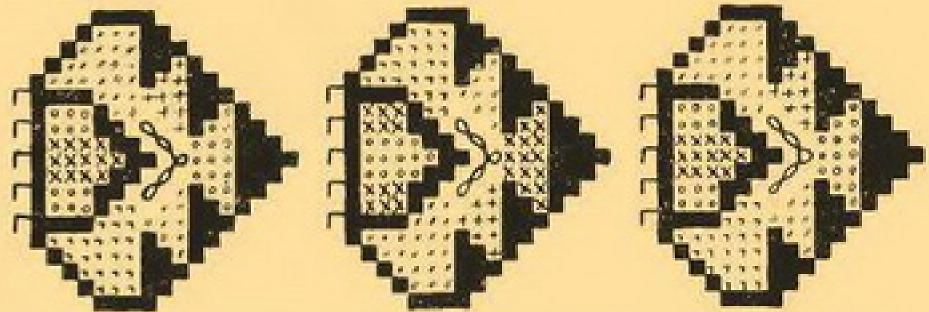

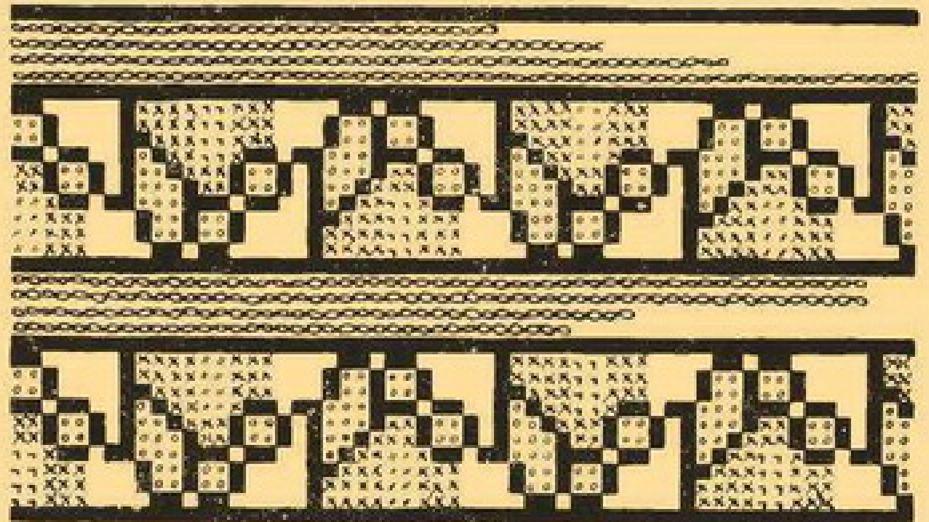

Частина вишивки до буковинської подушки.

Краски: ■ L чорна, ○○○ золота або срібна, ✕✕ темно-червона, ┼ ┼ ясно-бурачкова, ◯◯◯ горяче-жовта, // // зелена, L L темно-ліліова.

РУЧНІ

ШИРИНКА

а) Буковинська ширинка.

Ширинка — це рід хустини з вишивками, яку сільські дівчата дають в дарунку своєму судженому, і він в часі весілля носить її заткнену за поясом.

Також коли до села або хати завитає якийсь дуже визначний гість, і його по старому звичаєві витають хлібом і сіллю, тоді під хліб стелиться на тарілку вишивану ширинку.

Врешті де-не-де завішують цього роду хустини на стіну під образами. Ширинка — це хустина з полотна, квадратова, у вимірі 40–50 cm, на якій в чотирьох рогах розміщений геометричний або із стилізованих квітів орнамент, а довкруги краєм обрамування циркою або кольоровою обміткою. Тоді також всі чотири кінці закінчені кольоровими кутасами.

Краски: ■ L L чорна, XX вишнева, + | бурачковатенька, // // зелена, ///// синя, ((×)) жовта, oooo золота.

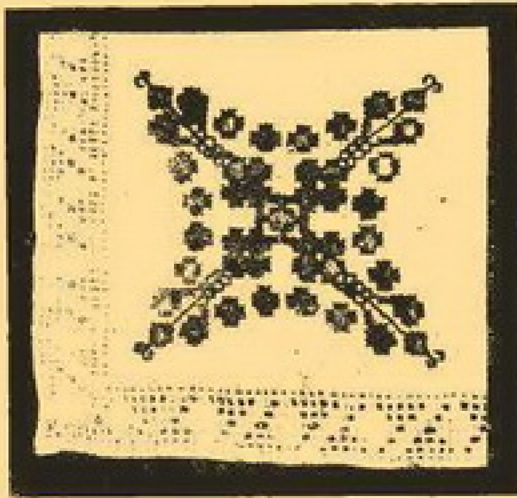

б) Взір вишивки на ширинці в побільшенні.

Взір вишитий хрестиками, чорним шовком; поодинокі кілочка виповнені гладдю, красками: золотою, рожевою, горячежовтою, зеленою, синьою, ліловою, вишневою й бурачковатенькою.

Цирка виконана жовтим шовком.

1) Повіт Сторожинець.

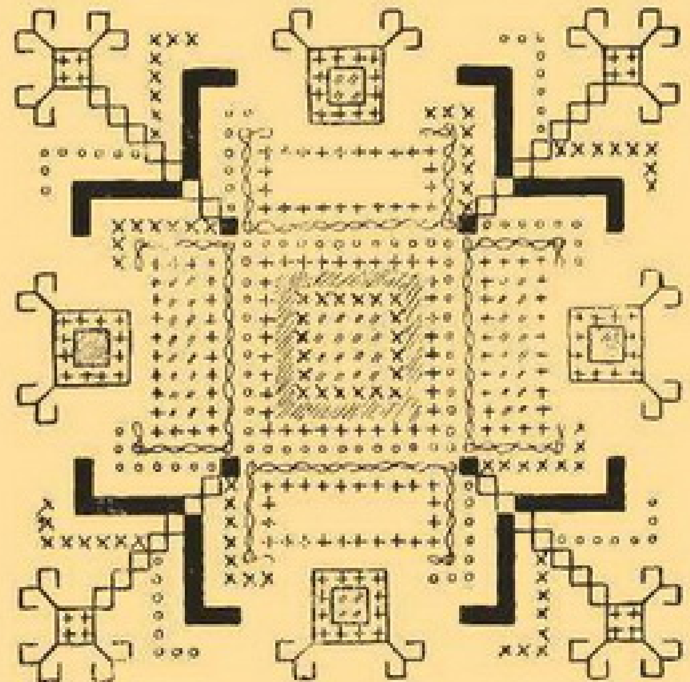

2) Повіт Кіцмань.

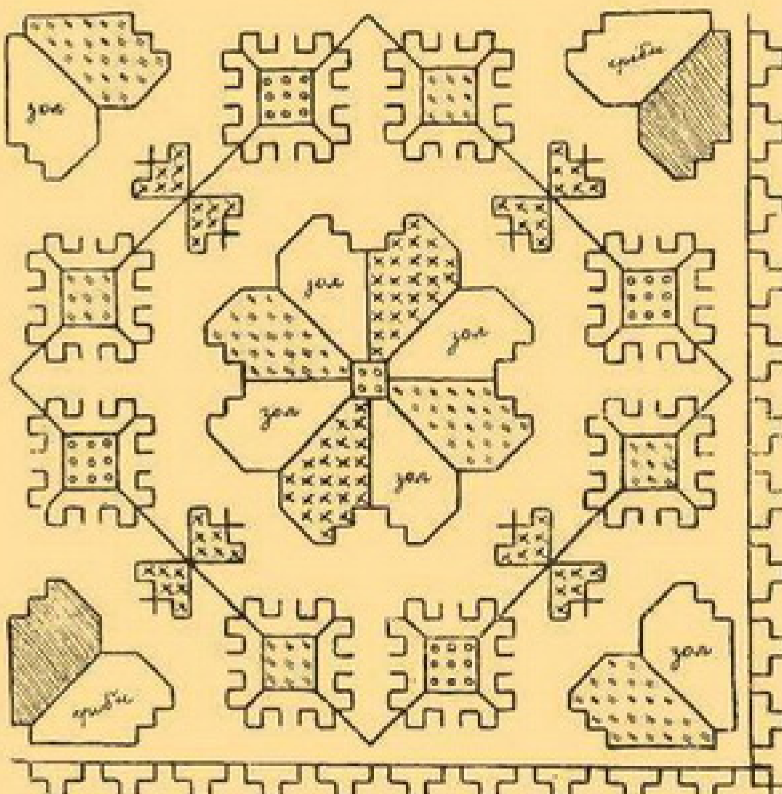

3) Повіт Чернівці.

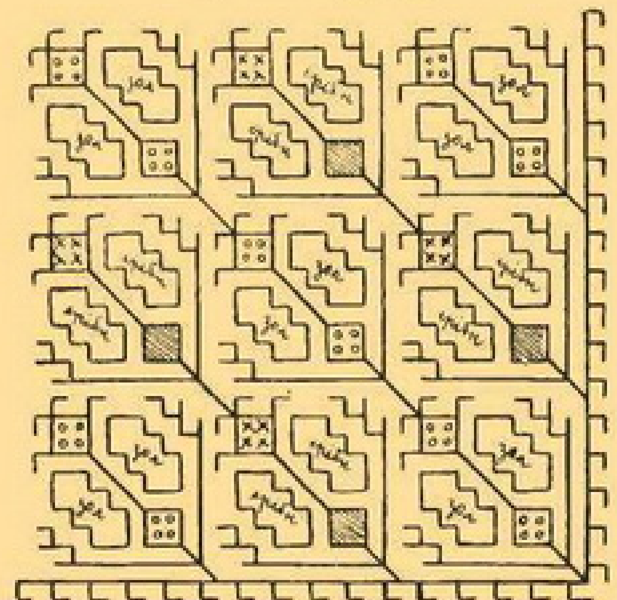

ИНШІ ВИШИВКИ БУКОВИНСЬКИХ ШИРИНОК.

РОБОТИ

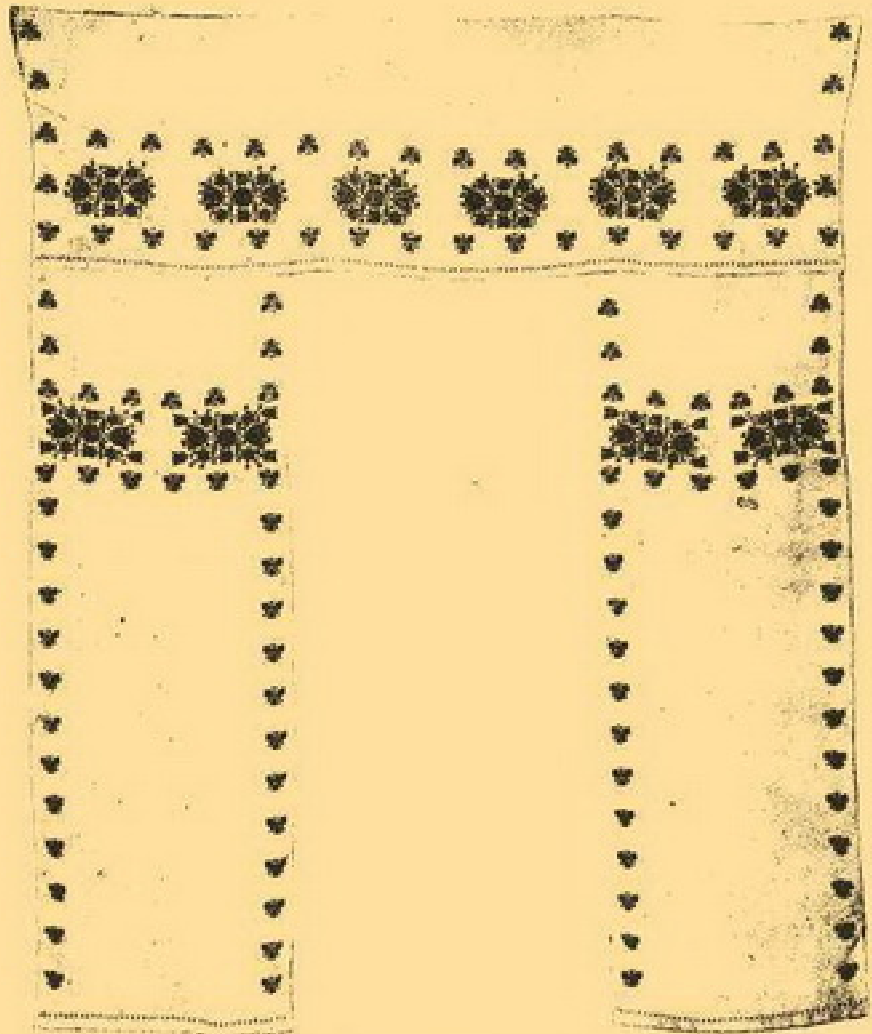

ПОРТІЄРИ
НА ДВЕРІ АБО ВІКНА

з київськими мотивами,

виконані гаптом на сільськім льнянім полотні гнило-зеленою (3345) і жовтою (741) краскою.

(Власність Пані Нусі Палій. Портієри виконані в робітні кооп. Українське Народне Мистецтво)

ПРАКТИЧНІ КАПЧИКИ ДО ПОДОРОЖІ З ТОРБИНКОЮ НА СХОВОК,

прикрашені гаптом у трьох красках.

Потрібно:

1) матеріял на верхи капчиків і торбинку: рипс, суконце або сатину чорної краски;

2) підшевку;

3) матеріял на підошви: фільц, грубе сукно або золі плетені із шнурків, врешті шкіра, (якщо капчики має вшити швець).

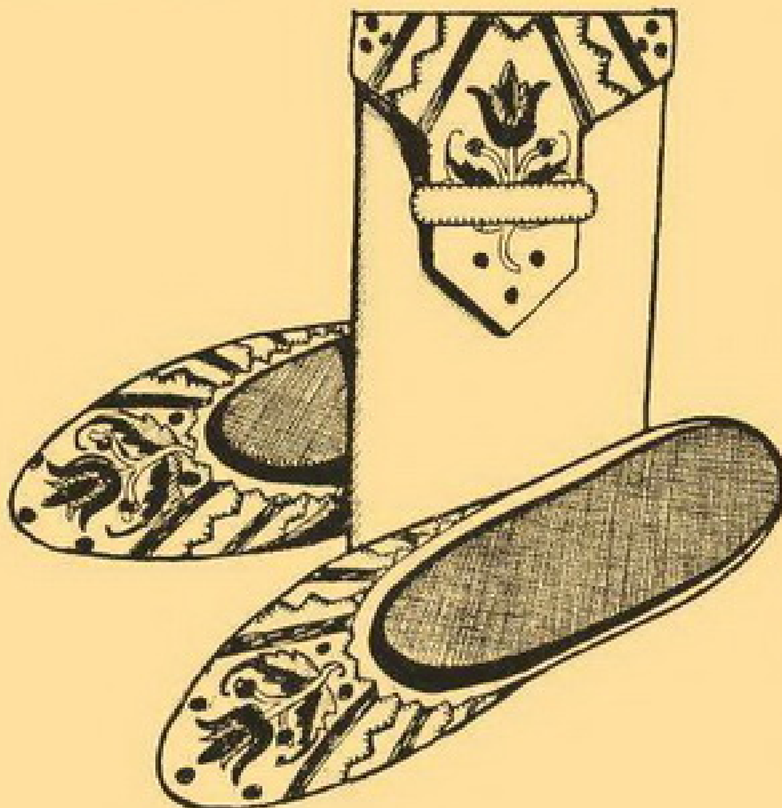

Крій капчиків та торбинки, а також взір гапту можна замовляти окремо в Н. ХАТІ з ціні за взір і крій разом 1 зол.

Спосіб ушиття капчиків і торбинки.

На підставі крою на папері скроїти капчики й торбинку, прикладаючи верх і підшевку разом. По вигаптуванню верхів зшивається поодинокі части верхного матеріялу до підшевки (правим боком до правого).

Так зшиті части торбинки ($а^1$ і $а^2$) вивертається на правий бік і зшивається разом. В части $а^2$ протинається два отвори ($в^1$ і $в^2$) і викінчується їх обміткою.

В капчиках зшивається верхи з підшевкою (правим боком до правого) в лінії вирізу (д), вивертається на другий бік і пристебновується з верху зигзаковатою лінією (в трикутнички).

Опісля зшивається підшевку в лініях $б^1$ і $г^1$ (правим до правого), і верх в лініях б і г, пришиваючи його рівночасно до підшевки вздовж лінії шву.

Так вшиті верхи капчиків пришивається до підошви (в). Потім вліплюється каруком до середини капчиків підошву з твердої тектурки, яку зверха наклеюється полотном.

Очевидно, що тревалі капчики повинні мати шкіряну підошву, і тоді їх мусить вшити швець. *М.*

НАКРИТТЯ І ПРИБРАННЯ СТОЛА

До кожної їжі, чи то у вузькому родинному гурті, чи для гостей стіл повинен бути відповідно застелений і прибраний.

Найбільше вибаглива та смачна їжа, подана на столі без скатерті при зле уставленому посуді тратить для культурної людини увесь свій смак. Навпаки зовсім скромна страва, подана на гарно прибраному столі може заступити люксусове „мені"

На право від тарілки кладемо ножі, на ліво вилки. Ложки і ложечки на вскоси в горі. При щоденній їжі з огляду на ощадність скатерті кладеться ніж, вилки і ложку на склянку або срібну підставку. Чарки на вино уставляється при великих прийомах в горі тарілки просто або скісно. Побіч кладемо склянку на воду або пиво. Не забути, що вода повинна все бути на столі, а також можливо багато сільничок. Серветку укладається гарно

Святочне прибрання стола

При накриттю стола треба тямити, що скатерть не повинна бути безпосередно на столі. Необхідний є якийсь підклад, сукняний або цератовий, щоби політури стола не нищити від горячого пос... а також, щоби тарілки і скло можна ставити без стукоту.

Скатерть мусить відповідати величині стола, не сміє бути ані за довга ані за коротка. До обіду і вечері застелюється стіл чистою білою скатертю, до підвечірку і другого снідання може бути вишивана або в красках. Мережана або вишивана доріжка по середині стола до білої скатерті є все модна й гарна. Заступають її також малими вишиваними серветками, які кладуть під чарки до вина.

Стіл прибирається квітами. Великі китиці давно вийшли з моди, тепер дають малі вязанки цвітів у низьких посудах або кидені на скатерті поодинокі галузки.

Усе прибрання стола мусить бути зовсім низьке, так, щоби усі могли себе бачити.

Тіста й овочі укладається також на низьких тарілках і підставках. При великих приняттях дається тільки дві тарілки. Одну як підставку, прикриту невеликою білою серветкою, другу призначену на першу страву. В міру потреби дається страви з окрема. Спідна тарілка остає все чиста, — серветка на ній призначена на це, щоби зміна тарілок була можливо нечутна. Тарілки до страв мусять бути в зимі все огріті. Юшку подається або на глибоких тарілках або у філіжанках.

на верхню тарілку, на серветці булку або хліб. Як нова мода принявся за кордоном звичай, побіч кожного накриття класти скляну тарілку з меленими солеными мигдалами до „хрупання" в часі довгих приняіть. Про спосіб подавання страв у другому числі. *(Г. Ф.)*

ПРАКТИЧНІ ПОРАДИ

Торт можна їсти ложечкою, малими вилками (т. зв. десерними) або і пальцями. Ніколи однак, в ніякому випадкові і серед ніяких обставин ножем!

Щоби бронзові посуди добре вичистити, замочіть їх в кипячу воду і вимивайте горячими миливами, відтак натріть на сухо, щоби аж блищали.

Щоби ясні рукавички були чисті, натріть їх дрібненькими кришками з хліба, по кожнім поношенню. Не залишайте чищення на довго, бо коли дуже забрудяться, то таке чищення не поможе.

ЯК ОДЯГАТИ І ПОВИВАТИ НЕМОВЛЯ?

(Продовження зі стор. 11)

а кафтаничок з заду, бо вони більше рухаються і мусять мати закриті плечі.

Підборідок потрібний дитині по третім місяці життя, перед і в часі викохування зубів (дитина слинить). Ціллю його є: щоби не було мокро під шийкою, від чого моглаби дитина виперіти, а також заощадити білля. Спорядити з матеріялу грубшого, непропускаємого. Кількість 3—6.

Зимою треба дитинку одягнути тепліше. Це завдання сповняє знаменито светер з грубої, мягкої вовички; на поїздку поза дім добрий також мішок з вовняного матеріялу, котрий огортає дитину разом з ручками, а зав'язується під шийкою. Зимою головку накрити вовняною шапочкою, літом бархановим або льняним капелюшиком, для охорони перед сонцем. Дома не треба головки закривати ані одягати нічим, бо випарює і вимочує шкіру. Тільки недоношеним немовлятам треба головку закривати ватою або чіпочком.

Пеленки. Величина 80×80. Матерія: бавовняна тканина, бо тільки такі є мягкі, а як змокнуть — не дражнять шкіри. З тетра є добрі, бо всисають моч, але дорогі. Кількість 3—6 тузінів. Повивати ними в той спосіб: першу пеленку зложити скісно, так щоби повстали два трикутники, подвійний ріг загнути в кроці на животик, а боки обвинути довкола животика. Друга пеленка має бути незложена, тільки горішний її край трохи загнений і має виставати 15—20 цм. понад горішний край першої.

Під другою пеленкою треба підстелити *цератку*. Є вона менша від пеленки. Виміри: 30×30 для дівчат, 30×40 для хлопців, щоби заходила у них на перед. Цератку стелити між другою пеленкою а фланелькою так, щоби вона сягала нижче від них обох, тільки по бедра, тоді як пеленки і фланелька сягають по пахи. Такий спосіб має за завдання зберігати фланельку від запечищення. Цератку завивати вільно, щоби не утруднювала парування. Цераток повинно бути дві на зміну. Змочену цератку витерти і висушити. Раз в день вимити водою з милом, а раз в тиждень для дезінфекції намочити на 10—15 мінут в 5% розчині антиформіну.

Фланельку стелити під цератку. Виміри 70×90. Матерія: фланеля або бархан. Має сягати дитині до пах, а ціллю її є збереження тепла. Кількість 6—12.

Зужите білля ховати в замкненім начинню. Запечищені пеленки все треба переправти. Часто-густо мами тільки сушать помочені пеленки і знову їх уживають. Це негігієнічний спосіб, бо з пеленок випарює тільки вода, а инші складники мочі остають, розкладаються, дражнять шкіру, а паруючи (чути їх амоняком) дражнять і ушкоджують легені дитини. Майточки для зовсім маленького немовляти зайві. Впрочім вистане загнути середний ріг першої пеленки між ніжками і закинути його на животик, а понад ним зав'язати два бічні роги пеленки. Також можна подібні майточки зробити з двох пеленок, при чім одну складається як першу пеленку і закладається її подібно доокола животика і між ніжками, а з другої пеленки робиться пасок ширини 10—12 цм. і ним оперізується черевце поверх першої пеленки. Кінці обох пеленок вяжеться на переміну один з другим. Старшому немовляти можна майточки вшити з фланельки.

ЛІКАРСЬКІ ПОРАДИ

(Веде Д-р Софія Парфанович).

Відповіди на запити передплатниць „Н. Хати":

Г. Г. Прищі, що появилися у Вашої донечки, це *угор* або *акне*, котра виступає часто у молодих людей особливо в віці полового дозрівання. Заздалегідь слід підчеркнути, що це хвороба уперта і довготрівала, але що з часом сама уступає. Причина її лежить не в шкірі, а в инших власностях тіла. Поперед всего дбати о правильне травлення та стілець. При малокровности аршенік і добре віджизлювання.

Зовнішно: сірка, резорцина, ртуть, нафталь як спірітуси або масти.

Rp.	β — Napthali	5·0
	Sulph. praecipit.	25·0
	Saponis viridis	
	Vaselini flavi ad	10·0
Rp.	Paste zinci	
	Resorcini ad	20·0
	Ichthyoli	
	Vaselini ad	10·0

Насвітлювання кремінною лямпою і Рентґеном.

Одною з цих мастей намастити грубо на 10—20 мін., потім змити оливою і намастити вазеліною або цинковою мастею. Треба це зробити кілька разів, щоби шкіра злущилася.

Масть, котру можна якийсь час по злущенню уживати. Rp. Ungt. hydrargyri — praec. albi 5%. 30·0.

Передплатниці

1) Кожна печінка є відповідною і корисною їжею. В кухни уживається переважно телячої ізза її мягкости і легкого приладження. Такі самі услуги віддає печінка волова або вепрова. Гусяча є дуже товста, але тому й найсмачніша з усіх, хоч може менше вартісна для орґанізму.

2) Для ревматиків і артретиків не є вказана ані печінка ані жаден инший рід мяса. Лішна для них їжа молочно-ярипова.

3) Перес і куперол — коли вони дійсно не фальшовані є добрим ростинним товщем і можна їх спокійно уживати до варення.

4) Багато товщів не уживати, бо вони тяжко стравні, при тім затовщують орґанізм.

5) Вечера найліпша свіжо приряджена. Однак відгрівана вода не тратить на своїй поживности, може скорше стає тяжче стравна на пр.: бульба, тісто, мясо. Декотрі ярини тратять через пригрівання вітаміни. При обіді варити: каші, пекти мучні потрави, варити капусту й инші тверді ярини. Мягкі ярини (карафіоли, морковця, горошок, калярепа) найвідповідніші свіжо приряджені.

6) Пунктролер не може заступити руханки. Він ділає тільки яко масаж. Ділання його обіймає тільки шкіру і верхні мязи, а руханка розвиває цілий орґанізм і має вплив також на його внутрішні орґани.

Червоний ніс.

Усунути евентуальні причини хвороби носа, горла, крови, проводу кормового і полових орґанів. Коли ж червоне забарвлення походить тільки ізза самих властостей шкіри носа (розширені посудини кровні, подразнена шкіра), тоді: вечером короткі купелі або змивання горячою водою (не терти!). Також радять змивання бензиною.

Масть: Rp. Ichthyoli 0·2, Ungt zinci ad 20·0, Mf ungt. або Rp. Thigenoli 0·4, Zinci oxydati, Amyli ad 4·0, Vaselini flavi ad 20·0, Mf ungt.

Впрочім оперативне натинання розширених посудин кровних, нищення їх снігом вугляним, кремінною лямпою і ґальванізацією.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ: Для висилки передплати залучує адміністрація до цього числа почтові складанки та просить П. Т. Передплатників о висилку біжучої передплати **за третий квартал 1928 р.**, а залеглючих о вирівнання залеглої передплати за попередні місяці. Памятайте, що неточні передплатники це найбільші вороги всякого видавництва.

С МІЙСЬКА

ПРИПИСИ

Котлети з телячої печінки.

Телячу печінку намочити на 2 години в молоці. Потім сполокати й покраяти на кавалки (платки на $1\frac{1}{2}$ цм. грубі). До широкої ринки влляти на 2 цм. високо горячої води, дати печінку й варити 10 хвилин (числити від заварення). Потому вийняти, вихолодити,

посолити і кожний кусник мачати в борошні (муці), в яйці, а врешті в булці. Всмажені на сильному огні котлети вложити до камінної ринки, влляти ложку води і душити під покришкою 15 хвилин в рурі. Можна до них подати всілякий компот.

Юшка зі свіжого гороху.

Дати до рондля $1\frac{1}{2}$ л. лущеного гороху і залляти водою, щоби його вкрила і зварити на мягко. Потім зробити засмажку з ложки масла і $\frac{1}{2}$ ложки борошна, розвести в юшці і все разом протерти крізь сито і поставити на плиту, щоби заварилася. Якщо юшка за густа додати трохи горячої води. Перед подачею на стіл збити до паки три жовтка, розтерти ложкою і заливати їх кипячою юшкою, мішаючи безупинно. До цеї юшки можна подати грінки.

Волоська капуста.

Пропорція на 6 осіб.

Обрати з верхнього листя 6—8 головок капусти, перекроїти, сполокати старанно, пошаткувати грубо (2 цм.), дати до рондля й варити з водою 10 хвилин. Потому відцідити, залляти горячою водою (щоби пришу вкрила) і зараз засмажити.

На ложці товщу всмажити 4 зубці дрібно посіченого часнику. Опісля додати 3 дкг. борошна, легко зрумянити, залляти 3 ложками зимної води, а коли засмажка розпарується з водою, влляти до капусти. Додати солі до смаку, перцю на кінчик ножа і душити під покришкою $1\frac{1}{2}$ години.

Цю капусту можна подати по юшці як приставку.

Шпараґова фасоля на квасно.

Очистити з нитків $\frac{3}{4}$ кг. фасолі, повідтинати кінці, сполокати, покраяти дрібно на скіс, залляти водою і поставити на плиту, щоби заварилася. Потім відцідити, залляти горячої води, (щоб її вкрила), посолити й варити під покришкою аж буде мягка. На 1 ложці товщу всмажити 1 дрібно посічену цибулю, додати 3 дкг. борошна, легко зрумянити, і залляти зимною водою. Коли засмажка заварується, процідити до фасолі крізь ситко, додати $\frac{1}{4}$ л. квасної сметани і ложку цукру. Якщо за мало квасна можна додати трохи оцту.

Кох з черешнями.

Сполокати $\frac{1}{2}$ кг. черешень і вибрати з них кісточки. Кістки потовчи і зварити в $\frac{1}{4}$ л. солодкої сметанки або молока. Потім відцідити і цею сметанкою покропити $\frac{1}{8}$ кг. тертої булки (наколи булка надто суха, додати ще трохи сметанки). Булку оставити, щоби напучнявіла і вохкла. Пять жовтків втерти на біло з ложкою свіжого масла і 12 дкг. цукру. Додати разом булку, черешні та шум з остатних білок. Все разом легко вимішати. Рондлю вимастити товщем, висипати борошном (мукою) або тертою булкою, дати готову масу і оставити до рури на $\frac{3}{4}$ години. Викинути на полумисок і посипати цукром.

Пляцок з черешнями.

Утерти добре 12 дкг. масла, вбити 2 жовтка, додати 12 дкг. цукру, 12 дкг. муки, в кінці піну з 2 білків. Смарувати на бляху, посипати густо вишнями або черешнями без кісток і пекти в міцно горячій рурі. Цей пляцок можна робити також з суницями, черешнями та сливками.

Лакоминка з вишень.

Пів філіжанки цукру утерти з 3 жовтками аж збіліє, розпровадити склянкою молока, додати 2 ложки топленого масла, дещо більше як пів склянки тертої булки, склянку вишень без кісток. Вимішати добре, додати піну з 3 білків і влляти до форми добре вимащеної маслом, а висипаної булочкою. Пекти пів години.

Крем зі суниць.

Перетерти через сито $\frac{1}{4}$ л. суниць, додати 1—2 жовтка, цукру до смаку і добре утерти. Відтак вливати по трошки $1\frac{1}{2}$ дкг. розпущеної желятини, в кінці додати $\frac{1}{4}$ л. битої квасної сметани та піну з білків. Поставити в випниці, щоби застигло у формі, перемоченій добре зимною водою і не висушеній. Прибрати свіжими суницями.

Полуниці (трускавки) І.

Свіжі полуниці мачати кожну в румі або вині, відтак поставити на ситі, щоби висохли. Зробити густий сироп з 1 кг цукру на пів кг. полуниць і смажити як подано в загальних увагах (збирати основно шуму, яка творится).

Полуниці (трускавки) II.

Полуниці дати до порцелянової або камяної посуди, покропити румом, посипати добре мілким цукром та винести до пивниці. Смажити на другий день, даючи 75 дкг цукру на 50 дкг овочів.

Чорні черешні.

На пять шклянок черешень без кісток, дати 1 кг цукру та 2 і пів склянки води. Коли перший раз закипіло, дати 1 убите білко і скларувати ним варення. (Зняти шуму разом з білком, яке зітнеться).

Вишні.

На фунт вишень півтора фунта цукру. Полляти цукор склянкою води та заварити сироп. На кипячий кинути вишні, заварити кілька разів і вишумувати. Як що вишні починають морщитися, виняти їх друшляковою ложкою, а сок варити аж згусне. Відтак вкинути вишні, ще раз заварити і вилляти до вижної посуди. На другий день складати у слоїки.

Малини.

Гарні вибрані малини дати на сито і сварити кипятком, до якого дається на 2 літри води склянку оцту. Відтак переляти кілька разів зимною водою. На пів кг малин взяти $1\frac{1}{2}$ кг цукру і 3 склянки води. Смажити так довго, доки малини не будуть прозрачні, а сік довкі густий. Варення складати на другий день до слоїків, а сік, який все залишається, зливати до фляшок. *Г. Ф-к.*

Видає Кооператива „Українське Народнє Мистецтво"
Редакція і Адміністрація: Львів, Словацького 14, І.
За Редакцію відповідає: МАРІЯ ГРОМНИЦЬКА.
З друкарні Наукового Тов. ім. Шевченка у Львові.

ШЕЛОМИ В СОНЦІ

7) **ІСТОРИЧНА ПОВІСТЬ**

написала КАТРЯ ГРИНЕВИЧЕВА

Се був скельний сокіл ізза три девяти земель, із даху світа, з країни Обезів. Боярин купив його у Суздалі, де сидів гостем рудого князя Ростка, коли на хрестини його первної доньки Євфросинії Измораґд зїхалися чужесторонні купці з усяким добром своїх країв. Й обезьке лахоля привіз, птиці пістуна відповідного...

Княгиня відводила саме нитку й очі верх шитва: чудувалася без міри пестрому явищу, казочному хороводові. Колиж боярин підійшов ґд ній чолом і рукою, вона воснитьла проміж два стібки голкою:

— Що вас приводить, Дарославичу?

Він осміхнувся в пошані, але ще мовчав змістовно, а далі розніміло́ся бояринове серце й уста:

— Сокола в дарі у ніг ваших складаю, княгине... Пес, кінь і сокіл — трійця, без якої ловцеві не бути, а ви-ж радо герцювали колись за звіриною. А ще не зарвя такий сокіл народиться, як оцей! Собаки йому не треба, сам добичу відносить! Не на фазанів, — на рися його пускати не сором, а лис йому гра що найвеселіша! І людей тровить у одно, як дич!

Помовчав, певений в собі:

— Оборона вам буде в певчасу пору, коли другів, як я, в поблизу не видно...

Тут Дарославич облетів облича княгині мрійно палким зором осіяним із глибин сподівання, сам низько поклонився у друге, ще й засукав на службу, птичого пістуна:

— Гей чолом, Пурла, проси милости!

Обезьке лахоля стукнуло кучерами об стежку, аж тороки забігали дрібно по землі,ніби золоті ящірки і глухо задзвонило стальне повіддя, яким заковано пірнаті ноги сокола, колюмни сили.

Але княгиня гляділа вже подальше обох за отчичем, срібною шапочкою: він застібав як раз ремінцеві ходачатка, прихилений посеред стежки. Доки не покінчить як слід, не кине ні за що... І помогти не вільно, сам, сам!

Про що думали строгі, проміниі очі під чільцем вдовиці? Гнів, образа, чи почуття небезпеки двигнули сторожко молоді брови?

А Дарославич, сам не свій, говорив із веселим видом та свідомістю ошибки, одної за другою:

— Двадцять чотири соколи у мене, ватага лиганих хотог, коні що найворонші, та ніхто не давав стілько радости моїм ловним дням, як оцей красунь дербентських борів... Я зрубав собі хатку серед піль і ліса та жив у ній всю торічну осінь: сокіл, пес і я.

(Від крилатих згадок облича Дарославича теж будьто дістало крила:)

— Бувае, держу на руці розбишаку, то серце у висках із втіхи лопоче, — зірву шапку з кичкою з перед очей сокола, кину його на смужку чи перепела і он... хижак кружляє в піднебессю, я й він звязані невидними нитками одного на світі хотіння... Понад усі слова чар такого звязку з душевним життям ловця! Я стаю тоді гордий, що заволодів чудовою істотою. Розкажу, лиса спійме живим, захочу, вовкові виклює очі в борні, пустить у світ сліпця... Цей сокіл, — це друге я, це неспокійне серце моє... вам...

В той раз княгиня встала з шумом рясненьких шат: перед нею майнув оце ще раз шестирамний блиск в оці боярина, то упокорення залило її душу від прочутої вже гри, від рахунку, в який входила її особа.

— Не може цього бути, Дарославичу, — (черти стали як криця) щоби я приняла від вас дар, такий небуденний. Шукаю думками рівноцінного для вдячної відплати вам і не находжу. Задержіть цього пірнатого красуня і далі для себе, з черги я прошу вас о ласку!

З лиця Дарославича втекла миттю вся кров. І всупереч правилам ясного ума, приворожений величною цілою, що відсувалася в недосяжне, він глухо настоював:

— Квітко Трояновоі землі! Хіба погорджуєте моїми вірними службами, вивном моєї відданости по вік? На Бога й Перуна, не відійду, аж вблагаю вас схилити до моєї просьби сонце вашого облича!

Він погнувся у вертких рухах світової людини: вродливий скоморох у парчі, вуличний кривлянець, що захвалює чужинецьку неподільщину й себе.

То сяйво жіночих очей стало вже грозовите:

— З хижаком ви вабулися, Дарославичу й перевали обичаї. Залишіть оці лови, — мене!

Голова княгині в плавких тінях серпанка подалася з гнівом у сяять, руки дбайливо згорнули вишивку й оставили боярина пестрим стовбуром посеред саду.

НА КРИЛАХ СЛОВА.

„Засрам-же поля купиченьку,
Білими вільцями"

(з нар. пісень.)

Тереми, звернені пятьма засніженими вікнами проти карпатських борів, обрубаних Чечвою та Дністром, озотували вечірні тіни. Мариця колихала менше княжа, — на ослонах край високих свіч тулився зі ниткою гурток жінок, у колін Ясині пятиліток Данило.

Мариця розказувала:

Ще зачім князь-отець поклав літком ногу в стремена у бій Лестьком, на смерть, зустрів мене в зільнику, як брала я ласкавець на купіль князям. Каже мені з осміхом, світле сонечко наше:

— Марице, говорить, ти будьто гадуха на весь двірецький бабинець! Вгадай мій сон!

І править:

— Мені звиділося на зорі, що я двигнув рать на Польщу, став проти Висли. Гляджу, на зарінок упали птиці, сірі та багруни, щиглі й горобці. Стілько, що брова звести: сірих ні сліду, поїли їх червоні! Що за приміта, Марице?

Мені студінь пішла по плечу:

— Господине, — кажу, — сон цей зрадливу засідку сповіщує, сокотіться!

Він схопився іти, зі шкиблею бабою які там розговори! Потряс чубом, як вітер бором, рукою по мечеві, засміявся:

— Поки в мене оцей друзяка щирий, не убоюся я, старухо, нікого на світі!

Поколихала хлопчика, банувала опів голоса:

— Пішов від мене геть в скорлатах тих, як дуб у лісові, що на нього сонце повалом паде...

— О-ох! — зітхнули жінки й з горечею захитали головами в прозорих завоях та гостроверхих чільцях, старовіцьких, аж забреніли змиєвики й жемчужні низки, жовті, рожеві й білі. — Відлетів ти на віки, покинув нас, господареньку, господиноньку!

Вдова свміцького посадника Шварна перестала на хвилю прясти кужіль, тягнути нитку як промінь і круглими словами немов у золотий кубок подзвонила:

— Не охайте, подруги, проти ночі — прошу я вас! Це домовикам не до вподоби! А віщування смерти у княж-дворі ще від торідної куті появлялися... Маркітний був Корочун! Пригадайте, не впала-ж ложка князю з рук, як зачерпнув на коляду з первної страви? Тямиш, Ясине, як торік на Русальчиному тижні під вікном князевої одрини виросла щириця? Не говорила я тобі, що вона когось-то на могилки закликає?

— Ми вирвали щирицю з корінням, та через неділю друга зазеленіла, — вповіла Ясиня і вдумчиво підвела очі з над сильнки, що її вишивала в квітки та пави.

В цю мить Шварна підвела очі та злопотіла руками з чорною заполочею, ластівчаними крильми:

— Боян! Боян прашцює в тереми! Пан Перемиськиий з ним, гляніть!

Облягли грудьми підвіконники в мрачних нишах і виімок шиби, крізь який в оксамитні біліла модрина, чорнохрещата.

Темінь згасила крайнє вікно...

Це мандрівник у боречучій киреї перемигнув світлом і біллю, — у впадинах сукна жеріли тіни, ніби руда на вогні, червоно.

За ним інюв черевань у беберяпах, брови як повсть, очі іскрами, ніс гей вежа, з чолом в одно. На грудях бовтався золотий посадницький ланцюг Перемишля: рись серед скоку.

Низькі хороми відбили луну голосів, один хрипкий, надточений хмельом, другий перевитий стужею сумерків, закурений снігами лютневих доріг. Він пригадував прибій великих хвиль, або музику дзвонів у скловім повітрю.

Гості увійшли в широку вітальню зі скринями, ослонами, кіотом, — проти них, у світельці сичснім маслом замерехтіла ікона, надихана таємним теплом річей, передуховлених мольбами...

Боян похилився у поклоні чорному обличчу, а тоді занявся своєю гуслею, закутаною в лудиння, як жива істота. З пошаною помогли знатному скитальцеві роздягнутися й відібрали від нього інструмент, що сіяв зимном і склицею дорогого дерева.

Ясиня присунула ід столові одно й друге високе крісло під медвежою шкірою, клала хліб і сіль на точеному тарелеві з білого явора. Вмивальну чашу поставила осторонь на ослоні, із веренькою шитою в дубові листки праворуч...

— — — Це орлині крила під небом лопочуть: це пісня гойдається верх струн, як білі овечки линуть до себе круглі жіночі рамена і грядка голов в уплітках, покрасах хилиться від насолоди в такт акордів, у продзвін пісні.

Струнко у кріслі усіла княгиня, як горорізьба на сріблі, пальці цупко стулені на колінах, лице чисте, далеке.

Пан Перемиський придержав старшого княжича проміж колін, але він і там тупцює мов у танку, мов серед ігри.

А пісня гремить із повноти Боянових грудей: рванули у бій велитні, дзвонять списи об кольчуги, лящуть мечі об щити зі знаменами пардів та змий. Боги й герої сцінилися в дужаннях за безсмертну славу.

О, як жвякають мечі об щити вніскрені сонцем, як високо кричить перемога! А там під хмарами ширяє сун, зорить причаровано за дорогим лахміттям, що лягло рохрістане проміж смереки... Упав герой, та ждіть! Ось месник жене навирцем, — зібрався в собі як стріла під вказуючим пальцем, дріжить земля, кучерявою димують шпилі... Горе богам, коли людська месть приходить до слова!

У всю висоту встає оце Гаральд Гарфагар і ніби янтарне питво з рога, кованого сріблом, капе пісня про вісім його перемог над осьми королями дронтгаймського краю. Широко стелиться чорно-сірі пустарі у крові, у свисті заверюхи... Але ось між камінням пробивають квітки, тони вирівнуються, грають росами й сонцем, це розцвітає відпочинок серцю: зелена долина над озером Тінгваля.

Слухайте, крізь віддаль століть норвежськвя зриші, Гаральд Гарфагар жалується на байдужність доньки Ярослава:

— „Я родився там, де Упляндці напинають луки, тепер я правлю воєнські кораблі серед скал, ненависні гречкосіям, від коли пустилися ми в світ, в ріжних місцях розбивали ми човном хвилі, але руська дівчина в золотій гривні мною помітує...“

Стряхнув Боян кучерями з виблиском, милує гусло, як живу, віщий патос плине з під пальців, медові води з проміж скель. Хана Обезів згадав, Залізних Воріт досяг. Євшан-зілля пахне, зове рід...

Ходять струни як з барвінку, одна другу кличе! Двобій Мстислава з Редедею оспівує тепер старий соловейко. Пожуть попід небом касожські полки, а Мстислав, брови камяним градом, з булатним на Редедю упав... О, яка сила в зойку борні, свисті ударів на життя і смерть!

Що є в героях віковічного, виросло отце в пісні понад їхні могили.

Але де-ж то маленький Данило? Майнув проміж жіночий квітник, пропав леготом, як дим.

У владичій одрині геркос: тонче застелений шкірами одр батька і румяний від підєму, добро, що з очей блакить бризками не трисне, стягає долів фряжський меч, зачіплений на лосячому ремні, високо...

Меч, про який співає пісня, посителька безсмертних вінків.

То Ясиня виручила княжича, сміючися хистко, ніби жайворонок під перший нах весни.

— Не пора вам ще до батьківського заліза, господине отчичу! Ждіть часок, поки здіймете кістри поверх юнацького чуба!

— Остав мене, Ясине, остав! Не бути-ж князеві без меча і лука на стінах?

Взяла його під руки, вела.

Боян кінчив широким славословієм красі Бористена, коли явилася Ясиня з чорночубим княжим нахолятком оперед себе. Вона вклонилася співакові білим, вдумчивим чолом, румяним як суниці устами і просила скласти яку там колядку господину-отчичу, — таку, щоби була йому до притоки і пішла з роду в рід, доки світа й сонця.

Усміхнувся величний скиталець, торкнув струни перелнвом:

— Ей в полі, в полі, в чистенькім полі,
Гей воли, гей сивенькі, гей воли!
Там-же ми стоїть загородойка,
В тій загородойці новая світлонька.
При нім ми сидить пан Перемиський,
Перед ним пляше молоде паня —
На тім паняти рудая суквя,
На ножейках мат шнуровані бітки,
На бочейках мат кований пояс.
На тім поясі жовті ретязки,
На тих ретязках золоті ключі —
На голові мат паняний вінок,
На ручейці мат золотий перстень!
А пан панонько з війни приїхав,
З війни, війноньки, з Вгорської сторононьки.
Позїжалися к' нему панове,
К' нему панове, його братове —
Сталися його відвідувати,
Що там доброго в Уграх слихати?
Добрі слишано, бо зоорано,
Бо зоорано, злотом сіяно.
Панячим перцем заволочено,
Золотим мечем загороджено!

— — — — — — — — — — —

— І справді колядка не проста й подобає на те, що тріватиме доки світа й сонця! — кріпко засвідчила княгиня. — Наш малий отчич розписаний, гей веселка над потоком. Співає і світить Боянів колядковий малюнок. І про пана Перемиського саме відповідне слово! А тепер прошу гостей богоданних повечеряти!

І перша увійшла у звичну світлоньку що найсвітлішу, де якраз зажегли тоті вечірні посвіти й клали на яльчастій скатерти писану мису з обжареним сирником та рубаним тістом у гідній відлиеві, покрай сочива й городовини.

Ще й жбан-крапеняк зі старим яблочним питвом ставили обіч, аж запахло спілим садом, як коли під Спаса...

Заговорили тепер чергою, важно й учтиво, як ялося в день свята.

ПІСНЯ ГІРСЬКОГО ГНІЗДА.

„Чого стиха моя доненька?
Чи попалась у неволеньку?
Чи хміль, дочко, чи хмелиночка,
Маленькая та дитиночка?

(з нар. пісень.)

Був перший день нову після Русалчиного тижня. Це свято молодої утіхи, музики й співанок. Дівчата роз-

бігаються тоді по горах, долинах з шумом стяжок, лопотом шитих рукавів і благають Ладу, пістунку родинного щастя, щоби судьбу милих звела з їхньою. А ті, що поклали вже на волосся подружий серпанок, споминають.

Жінка Словита наділа ранком сукню з парчевої швонки і накрила вчасно посивілу голову найтоншим своїм рантухом. Стан обвила золотою стрічкою і так загорнена сіла в світлиці проти вікна над отвертою на колінах книгою з Хіландару.

Ясиня глянула з зачудованням на святочний одяг матері, — вона-ж у відповідь підняла в пальцях рубець дорогої тканини.

— Річи мають свою укриту силу, — моє дитя! Чи думаєш, що я могла-б піднести зір понад „сьогодня" коли-б мої плечі замісць наволоки вкривала питана кисія наймички? Чи думаєш, що жрець, закутаний в кольчугу войовника зумів би віщувати з внутрішностей ягнят, димуючих на святому камені а без вінка омели розмовляти з висотами?

Помовчала, а тоді мовила мягко:

— Сьогодня у перше за весь вік сон зняв переді мною одно дороге обличчя, яке давно вже розсипалося в порох. Це велике свято моєї душі й тому я в наволоці.

Перегортала в задумі сторінки, клала очі на стрічках нанизаних на промінь вічно-тонкої думки. Вони були для неї, неграмотної за гнетом подружого життя, за муравлиним трудом днів, одними ідеограмами, що духовою своєю мовою, безкраїм змістом простеляли понад верхівям доземного світ, якому не було рівні.

І тепер вона нахилилася побожно над пергамином, — чорні стяжки брів теплилися як шовк.

— Скажіть, матінко, що прочитуєте там так пильно, коли ви не книжні? — поспитало дівча крихітку лукаво.

— Три краски бачу тут, дитино, — чорну, червону й золоту. Або-ж цього не досить? Я читаю в них так само, як ти у буквах, з яких кожна називається окремо...

— Червоні знаки пригадують мені рожі мойого вечування, музику гірських жерелониць, твій перший сміх...

— Чорні знаки, це шнури сліз, спомини образ, сумнівів і темної шаршанини, якою томиться душа зведена й обманута.

— Золоті-ж букви, ніби день на відлеті кидають у далекі шляхи чудові світла свої. Це корона побідників, тріумф пригніченого, визвольний спів раба.

Усміхалася, тінню сніжного рантуха прислонюючи стрічки що найгустіші: шнури теплих сліз.

— А чому он-ті сторінки намічені у вас заставкою? Я її не клала там і виджу у перше.

— Це стара історія про доньку дружинника Ігельда, моє дитя.

Ясиня приглянулася сторінці і стала читати нескоро:

— Князь... нікий... пелепоннсійський... купи... отрока... скифа—шина родом...

— Нічого тут про Ігельда нема, — сказала здивувано.

Аж тепер веселий блиск зрозуміння заграв в її очах, сплеснула в малі руки:

— Краще ви вже читайте, а я слухати-му.

Небо нахилилося за вікнами так низько, що здавалося, досить витягнути руку, щоби черкнула блакиті.

— Ігельд був дружинником Осмомисла, — розпочала свою повість бояриня. — У нього була донька, дитя пещене, не грожене, зіниця ока. Коли з пустоцвів заводила танок замісць ранної молитви, розсипавши по плечу волосся ніби плащ княгинь, сіроока, з порфіриними устами й купкою веснянок верх стрункого носа, здавалася веселою істотою, яка заселює молоді жита.

Ігельд погиб у далеких землях серед походу. З цієї пори все промовчане й неподілене дівчинка висловлювала піснею, хоча є чуття, яких не годні зобразити ні тон, ні слово.

Трапилося, що незнаний боярин з каплями роси й чатинням у довгому волоссю гуляв на ловах у борах Бескиду. На якомусь збіччу, прихилене криницею до квітяної косовиці стояло людське житло.

Був підвечір, — перед хатою кружляла серед танку Ігельдова сирота. Рамена в уставках простелила високо, як двоє крил джої... А пісня? Вони були напевно підслухані птахам, ці стрімкі ніби уривища оклики і сміх піднебний!

Через декілька день щасливий ловець гнав з дівчиною білими плаями в сонці, туди, де шлях на Галич. Оклики переможців лунали стома голосами по росистих ярах, тоді коли його добич відгортаючи в перелеті гилля смерек, думала з неспокійною жагою:

— Як то там за сонячними обочами Лімниці і ще далі, де кличе туга? Якими весільними казками звитають її зелені гей рута потоки долин? Які, ніде не чувані пісні почує в садах нової оселі, куди увійде з цим на краю займої срібним громом, дзвінкальницям у дарунку?

О, мріє дітвака, о стиде! Як линне бодичча за придолом сукні довелося волікти життя, у якому було все, крім щастя і крім пісні.

...У теплий підвечір один, жінка ловця вийшла у гай назбирати зілля для ліків. Далина розгорталася золотом, на обрію мріло як сон смугасте горбовиння і в три стрічки збігалося роздоріжжя, де на шпилю стовпика чорнів хрест із попелами давно усопших.

Рвала зіркатий оделян, пільну гвоздику, мачуху, та обмірковувала, кілько гребців, ще й розкидальників вислати завтра на грудок, коли це чийсь голос обіч:

— Мацути, бортника, хутір де?

О, як святочно зжахнулася цього голосу, проймаючого немов музика сопілки! Зілля сховзнулося з її рук, незвязаний серпанок сплив вподовж молодих плеч.

— Мацути хутір? А он-де в яру, в оріщині, як кубелько!

Добавила не до речі:

— Кметі там вільні споконвіку...

З високих трав виринув їздець, кінь як галка, юнак у зелених лудах ніби в молодий ліс вгорнувся, між зборки риз сизий сутінок. Колпак — єґретою топкою косився над чолом без порока.

Подумала полохливо:

— Ловна старих часів, паж з почоту Гаральда Сміливого.

А юнак стихлий миттю, чи то заслуханий в пастиливий дзеркіт плесок, чи то здивований моментом, вихилився з коня:

— Я Ольстин з Парасна, — а ви? Хто зове вас своєю донькою, дружиною?

Відповіла не зараз:

— Чоловік мій княжий осьмник, — хіба його знаєте? А сама я з далеку, витією...

Вказала рукою фіялкові профілі гір на овиді, очеремлені світлом заходу як одна грань.

Незнайомий заслонив рукою очі, помовчав хвилю а тоді повернув бахмата й глибоко склонився дружині осьмника. На устах у нього дрожав усміх насолоди й жалю, як сльоза, що у сонці повисла верх вій. Заколихав гордовито чудовою головою, свиснув у простір та щезнув як сон.

Прийшла осінь, розсипалися ловці лісами, хижий гомін сколихнув задумою гір. Княжий достойник — соколом вижкором, вижханим пугачем й чередою собак сам один перетяв ліси на бойкій гульбі.

Нічно раз спинилася несовальна хуртовина, — туга опиром звалилася на груди й серце мнилося з нудьги, ніби тремета біле листя проти неба. Під стелею пішла гонитьба й голосіння, шум дощу — тисяч чорних крил.

— О, горе! завивно гуділа стеля, скавуліли чолюсти, скрипіли засуви дубових дверей. О, горе!

— Досить, Стрибоже, досить! — шепотіла поблідла донька Ігельда.

В цю мить причувся її тупіт кінських копит не від шляху, тільки від нілі. Минула хвиля і проти її ліжка стояв княжий осьмник весь у дощі й болоті.

— Зодягайся, ходи! — цвяхнув словом, як реміннім бичем.

— Що з тобою, пробіг, окаяний! Куди-ж піду у таку ніч заяввицю?

Він хвилювався дико:

— Ходи-ж, кажу, — не гайся! Гість з дороги, під кленом край поточини жде.

Вдивилася в нього оцалілими очима, та у тьмі не було видно нічого, крім білого пятна бояриного череса.

Ніби приослаб, усів із хриплим стогоном утоми:

— Це я... в блудницькім лісі оленя собі сполював... Догнав його у хащах, — стріла у ниї не моя. А з поза дерев скаче Візна, руку підняв:

— Мія!

Згадав я стару зарву з перед літ, гей зуб від вітру защеміло під серцем... І не счувся я, як гринула моя стріла проміж смереки.

Звалився, ніби вбитий небесним громом.

Погнав я туди, хилявся, срібло відняти, з колпака сгіп'ету дорогу, а він дише крівавою піною, очі в одну міру...

Це не був Візна!

Аж тепер збився я з тямки до тла: ні оставити живим, щоби свідчив, ні штовхнути в груди, щоби сконав. А роги грали щораз...

Доволік я його на обіч, де ждав мій кінь, — перекинув перед себе, погнав!

Провів рукою по очах під навислою хмарою брів:

— Омрачило мене, — привіз собі мерця під поріг. Жупанець на ньому як день, парча в золоте волокно...

Похопився, чисто вогонь:

— Садівникове залізяя де? Виберем яму в ярі, поки ще досвіт і час... Діли-ж зі мною радощі й смутки, дружинонько, розрадо! Не ховай своєї величности за квітки й занавіси... Виходь, виходь на герць з життям, укуси того, що я!

Волік її у виноградник, у ніп розвалену повітку між травами, де садівник клав на ніч своє знаряддя, а ненависні слова паліли на її плечах, як водих пекла:

— Жупанець на ньому, гей день... парча в золоте волокно... Випрати-б із крови, а?

— Остан! — боронилася дико у сміхові наруги:

— Ось боярин... Княжий осьмник, та-га!

Оподалік поточини, під кленом обитим з листя горілиць простягнувся юнак. Доні стукотів об чоло без повока, слєзив поза брів здвигнених остоим здивуванням, мив криваву піну з уст, на яких застигло слово, промовчане на віки: сльоза, що вже ніколи не збіжить із ній.

Спохитнулася об стрижку своєї хусти:

— Ольстин!

— Еге-ж! — засвідчив нерадо, — він...

Дими досвітку займалися над полем, як руки обоїх, гнані жахом, неоднаковим, обрівнали вивну проміж горбовиння і боярин заговорив о пів голоса:

— Ходи...

Йому відмовіло мовчання.

Ждав ще майже весело, коли вона у жалібному поривві заплакала на зарид, бючи простоволосою головою об клен, осипаний з листя:

— А будь-же ти проклят від Бога й від Перуна! І нехай ні мої сльози живі, ні тамті умерлі не падуть на отню хусту, або на землю, — тілько на тебе, на тебе, на тебе!

— — — — — — — — — —

Рожевий кабатик двигався на грудях Ясині стомленим віддихом.

— Несамовита картина, — сказала з дрібною дрожжю пліч, — Я воліла-б почути пісню гірського гнізда.

Жінка Словита глянула вдумчиво в молоде обличчя, осміхнулася до своїх таємних думок і несподівано постелила голосом, ніби сонцем по верхах гір.

Ще змовкла на хвилю, проникаючи Давинцу сірими очима, а тоді... солодка й нежданa пісня пронеслася ніби полонинський вихор над гребенем Чорногори, розсипала сліпучі квітки незнаного вирію, заграла ледомстужею шафірових висот...

Це була пісня підслухана напевно птахам Бескиду, та сама, якої ритм відмічували стрімкі мов урвища окляки й сміх під саме небо...

Давно тому, в зарані літ, вона-ж, не хто, співала її у гірському гнізді Ігельда.

НАВОЙКОВА СІМЯ.

„У новую світлоньку заховалася,
Та в конес платтечко убиралася,
В золотес зеркальце вдивлялася,
Сама своїй красоньці дивувалася.-."

(з нар. пісень.)

Бо́гна, Навойкова бояриня із Ляховок, стояла перед овальним мідяним зеркалом і поправляла прим'яті згортки завої. Тут висуне повісмо жовтого мов шафран волосся, там опустить на плече рубець з лисячим забором, розглядає себе... Сіро-голуба сукня з передом розшитим нацьорками аж по самий рясний приділ, що ляг віялом на землі, підчеркала її хитру вроду, гнучкий стан, білину зрумянених щок...

Два недолітки з високо підголеним довкола голови волоссям дерли саме один одному чуба, гралися в морських розбишак. Попружки посковзувалися з розхрістаного одіння, з ходачат порозсувалися по долівці рябі плетінки. У глибині вікна видно було швачку, як куняє, шелестить тугим шитвом, вяне.

— Цить-те! — скрикнула нагло бояриня, прижмурила й так узькі очі й наслухувала.

— Живе Господь у слугах своїх... — роздався з порога чийсь вкрадчивий привіт.

— У добрий час, патре Рафаїле!

Сплеснувши радісно в долоні як дівчинка, бояриня вела свойого хилого гостя у світлу світлоньку, пусту.

Стояли там здовж стін ослони вкриті налавниками, дві-три скрині із смугнастого бересту, під коверцями, а в куті кіот з оливним світильном.

— Миром коло вас, бояриње?

Бо́гна залилася румянцем захоплення:

— Живемо, як в обітованім краю, любий патре! Ви з Кракова?

— Передвчера. Втомився я дорогою серед рідних злиднів, убожества й тьми. На замку — грубо, просто... Наша вітчина задихається пісками, чахлою сосною, багном... А, забув: від єпископа Фулькона благословення.

— Спасибіг! Сідоглавий брат моєї матери не забуває мене в чужині. Чи все пильчить він собак та годинники мудрує? Ви були там? Бачили його збірку старинних теодолітів та ґномонів? Вавилонські хронометри з трикутними вказівками, як носи? Цифровані по арабському цугари, жіночі уперізки зі складаних у слоновій кости пластинок з рисунком зодіяка в емалії?

— Оглядав. Витрібуший ум громадив ті дива. Але важніше всього: Лестько, князь наш, надіється, що коли на се прийде пора, пособите одній важній справі.

— Я готова тілом і душею! — гомоніла Бо́гна і побідла від побожного схвилювання. — Кажіть, про що йде річ?

— Треба вговорити на днях княгиню, щоби приняла мене на довірочній розмові.

— Вас? Це неімовірне!

— Просьба Лестькова до вас, повторюю.

— Спробую, патре, очевидно. Всіх хитрощів ужию, будьте певні.

Засміялася бадьоро й говорила далі:

— А тепер питайте з черги про успіхи нашої місії за час вашої відсутности у Галичі! Наша „колиска" перенеслася оподі до власної хати схованої у глибоку зелень перед непотрібними очима. Від самого досвітку матери з дітьми течуть. У запопадливої Агнії, ви-ж знаєте? пекаря Кукиня пасербиця... сходяться на забаву діти цілого підгороддя, кожне одіте нами, пригріте, хлібець д' хаті несе... Оттак ми схиляємо до себе непомітно тих найчисленніших, що колись приготовлять тут нашим нащадкам розкішне кресло...

— Труду не жалієте, бояриню. Ляховка з вас без догани.

Боґна заколихала головою:

— Труду, натре, не має ніякого! Вони прості, добрі. Приносить мати дитя: возміть, каже, задавка пішла, в хаті не збережу! Четверко було, якби хто руками зарізав і пішов. Ось вам послідне.

Засміялася тихо:

— Очевидно взяли ми, наші молитви твердить уже як сорока.

Повернулася вюнким нахилом д' зеркалу, звідки просіяв ярко блиск її униліток під запоною й правила солодко:

— А ще одною добичею хочу похвалитися, мій-же це подвиг, не чий! Живе ось недалеко золотар, Байдук...

— Знаю, знаю! Напрестольний хрест його роботи хочу завезти княгині до Кракова.

— Цей Байдук, — продовжала Боґна, — подружився торік весною, — молодесеньку швачку взяв, Красотку... Ні гривни за нею, ні звертка полотна... Тільки всього, що очі й коси понад всі. Сам він дука, тому імення...

А тут вдова одна, Оршуля, теж зі Сандомира, в клопотах опинилася: трох синів недоліткїв годує, нікому майном правити, воно-ж у неї кораблями по морях плаває! Давай я його гостити, уговорювати, на вдовине подвірячко хилити... Роздумав, та в один день кинув дружину — всім на вдивовижу.

Засміялася з тиха:

— Ця до матері, та мати лютіша вогню! Аж коли вона з хати, тільки тоді візьме дитя та погодує.

За це нашій купчисі, — як із роси! Від коли Байдук біля неї, набуток сторицею береться, — зарадний золотар! До якогось часу вдовині діти помовчують, а там, підростуть та ногою покажуть непотрібу дорогу.

— Наш гріш, наша сила! — твердо уповів Рафаїл і будьто виріс від власних слів:

— А там жменя круп вдовиці, сорочка на хребет вдвнія, одно, друге подружжя. Знатне діло наладжується!

— Проповіди ваші вище всього! — з палом засвідчила Боґна.

— Вони тільки загріті витрезвалою думкою, нічого більше. Коли-ж, як не у святий день неділі можна підійти близько соток мягких як віск у сяйні і благоуханню людей? Слово, це меч, це пастка, що хочете!

— Правду кажете, натре! Воно також сила слабих. Але хтось до нас, увійдіть!

Се був Гліб Словит, тривлений вічним неспокоєм, руда борода клином миґтіла як білчин хвіст, очі бігали на скоси, кріваві, ніби й не хотіли світу бачити інакше як проміж кров.

— Від Лестька, з Кракова! — обрадувався невгамовно і тер із хитра веснянкуваті, велитенські ручища. — Добро, що в пору! Доручення до мене мабуть?

Монах з ореолом глянув на нього в поважі й мовчанню попри ледви замітний рух погорди:

— Розсідлуйте! — сказав тільки.

— Ай, чоловік мій на перехід недобрий! — схопилася нараз бояриня. — Прощайте, он він іде.

Вийшли, але другими дверми, на сад, а звідтам фірткою над пільний струмок увесь у весняних квітках, у лотачах. Тоді звіялися мов дим, кожний про себе.

Навойко, високий, широкоплечий, з мягкими, карими очима, скинув із себе лицарський пояс і притяжку опанчу зі зеленим підбоєм. Він сів подратовано біля дітей, що причикнули над мискою зі свіжим сиром.

— Днина як мід, а служебки довкола колодязя обхлюпуються водою, як коли у празник на Розлаях... І так з усім, так всюди! Лоском йде старе, а нового не видно!

— Щось ти, Васку, сьогодня, ні сіло, ні пало, вередуєш... Це мені ні трохи не до вподоби! — зачулося від сіний.

— А чого-ж це на нашім обістю повно лінтяїв, а при жорнівці ні душі? — корив Навойко наряджену жінку.

— Це мало надриваюся з досвіту до ночі? Це тобі недогода? — наїжилася Боґна і стала до разу багрова.

— Ов, ти в мене господині, свині у вікна скачуть! — махнув рукою Навойко й взяв на коліна свойого любимця саме по постригах, що і звався: Любко.

А старший пристав до матери, от як бодяк:

— Коли ви озмете нас, мамко, поглядіти на Вислу? Обіцяєте, а не чините!

Боґна кинула їдкий погляд на свойого Навойку і мило відповіла:

— Жди, вскорі я возьму тебе туди, до вуйка єпископа. Гарно так у Сандомирі, Господи! А по хатах, яка обстановка, одяги, їдіння, до чого вже тонкі обичаї! Була, вийду у Кракові ранком у княжі тереми, одіта в ґатлас, як небо і намисто з марґеритів, то князь, Лестько ніби, у проході зупиниться, квітку у мене попросить... Любується один раз квіткою а другий раз мною.

— Зовсім, як у дожи Дандольо... — рік Навойко і глумливо закашляв у долоню.

— А потому йде вуйко єпископ і подає мені...

— Вавилонський хронометер! — втішно скричав догадливий старшенький, аж мати справила його сердито:

— Руку до поцілowання, моя дитино.

— А коли це, мамо, краківський князь сяде вже у Галичі?

— Не знаю, ластівята, не знаю... Йому вкінці гарно дома, то й сидить.

— Перекажіть, мамко, нехай приїзжає. Я йому тоді коника вороного подержу... — простодушно готовився Любко.

— А я йому мечик вигострю, як шибку... нахвалявся що духу другий, Доброгост і очі, блідо-зелені очі матери засвітили очаруванням.

— Геть мені відси, геть, до одного! — несамовито скричав Навойко і схопився з ослона, готов сам бігти у голий світ. Ослін загойдався та звалив грюкотом на долівку і в бояринові немов теж щось провалилося в досмертну темінь.

Він розгубив себе так, що на відході вдарив головою у сволоки одрини та ліг як камінь зі своїм нестерпним стидом на тверде лігво, — був сам.

— Спасибіг боярині, казкою погодувала! — зворкотіла голодна швачка і стала за шитюм ще менша, як була.

А Боґна з припадною посмішкою стояла знову перед зеркалом, чубатила жовті кучері над висками і раділа собою, ніби паночка на сіножатці, на росі.

ЛИС У ТЕРЕМАХ.

„Нехай загородять, де вороги ходять,
Нехай стежка буде, куди ходять люде“.
(з нар. пісень.)

Сутеніло.

Якийсь хилий, чужинецький чернець прив'язував навюченого ослика до модрини край замкового рундука, а тоді склав сухі руки на грудях, як до отченашу і закричав проймаюче, аж у всіх вікнах, отвертих ради вечірнього вітру, появилися жіночі голови під чільцями з райдуги:

— Жертвуйте одіж невкритим сиротам Галича! Жертвуйте одіж!

В одній із вікон майнула голова білявої служебки Звіздиці, молочної Боґиної сестри. Кивком руки вона звала монаха спішитися, сама-ж зараз сховалася в тінь.

— Ідіть в он-ті двері... перші ліворуч! Княгиня сама!... зашепотіла на зустріч йому у мрачних хоромах, дрібна й гладка гей равлик, пахуча розмайраном, що ним саме змила волосся. — Тільки не знаю, чи що вдієте з вашою ходою туди? Як на те, княгиня сьогодня нікому нерада, господин отчич недужий...

— Тим ліпше, ластівко, тим ліпше! — тихо засміявся монах. — Кращого моменту зі свічею підшукати годі.

Обтягнув волосінницю під білим, черечим шнуром, — направився іти. Низькі двері вилискувалися з далеку пятнами мідяних окінок, — закоцкотів, увійшов.

— — — — — — — — — —

Лікар Негемія сидів вже довгу хвилину край постелі старшого князенка й мовчав. Він був і так малогомірний.

Сповигав вечірний сутінок та обіч на кріслі стояла вже свіча в глиняній обгортці, полумя торкав нечутний продув, світла і тіни різбили мов у камені сухий профіль Хозара. Вони підчеркали працю чола у зморщках як стріли, у блиску опукої лисини, підсичували міць ока, покладеного на простерте горілиць дитя.

А жара брала своє: ярко горіли малі вилиці й крізь щілку відхилених, з темним налетом повік, синявіли зверисні кудись у глиб, сторожко приспані очі.

Лікар Негемія приходив двічі на днину, сідав проти ліжка у чорнім, шовковім уборі з прошвами по боках, зсував у зад лисини свій теж шовковий наголовник і скупими словами, що їх перепускав через цідило нерелєтної величі, давав хатним доручення. Іноді добував зза пазухи вузьку стяжку пергамину та зачіпав очі як кігті об кострубаті хальдейські фігури, що вияснювали взаємини небесних констеляцій та рисунком заслоненим от як тайна, мітили крилаті дороги зір.

Що міг він найти спільного між тими знаками й долею дитяти? Ніхто не розумів, хоч знали глухо, що в нього доступ до якихось дивоглядних, герметичних книг і що він будьто ланцюгом мудрости скований з ученими Греками та Хозарами своєго часу... Повпіттували, що з чарівних зеркал берилю читає будуче, віщує судьбу.

Коли бита непокоєм княгиня вперла очі в Негемію, він встав, допевнено підпер бедра жидівським обичаєм і заговорив про погідну весну, пригожу, про те, що скрізь оранка, аж мило, — а тоді верг на себе обшиту куною довгополу хозарську митлю і побажав княгині доброї ночі.

— Що ви? — окликнула його вражено. — Відходите?

За всю відповідь Негемія поклав руку княгині на чолі дитини: було вогке, на висках перлився цілющий піт.

— Спить, як по купелі! — засміявся.

Через хвилю його кроки залунали по камяних сходах і всякли в радісний шум дощу.

Аж тепер княгиня будьто знемоглася від чергового враження, — вона заплакала, цим разом над собою. Упала в низьке крісло, вкрите коверцем і роздумувала над завтром.

Міркувала у сотний хиба раз, що жити у Галичі стало не під силу. У якій дикій крутіжи тривог повертались її дні і ночі? Яким жерелом мук ставала кожна, перша з краю подія! От захворіло дитя — і її серце розгойдалося як гилька на глибині! Взивала лікаря і не вірила йому ні хвилини. Хиба-ж це не була нагода до розбогатіння? До змови зі скритобийниками, які перекуплюють покоївок?

Ось на днях Марицю, яка вертала з вечірні у місті задержав гойний якийсь боярин, питав її, чи не хотіла-б мати такий хутір, як ось цей, Шумавинського, на власність?

А от нещодавно в хилій вулиці старого міста перестріла вона, княгиня, попеика Кормильчича... Він учинився оперед неї без всякої шани, випнув княжу колесницю своїм бойким запрягом в мідяних окінках та ременях строчених годоваблем і всю довгу дорогу аж до Воскресенського монастиря збивав її нарошно в очі тумани вуличної курняви.

А Дарославич, — або-ж не важив на рейту її спокою, коли обриджував її життя сплетнями, будьто вона легка на вагу людина? Його очайдушна правдомовність тоді, коли чув себе поза справедливістю, заневолювала віру клеветам, які протікали аж до неї і давали відчути у перше в життю злобу знехтованого поклонника.

Схилила на руки тепле, з впадинками лице, голову в дрібно зрішеній намітці, корила думками Мстиславичів, які недолюблювали Володимира, та доборолися до того, що дівчина з пісні:

„Уповала та на камку, на кирею,
Думала бути попадею —
Вона тої киреї не зносила,
Ще й батьківську свиту загубила...“

Роздумувала:

— Рафаїл, хоч який здержливий на слово, проговорився в присутности Навойки, що Лісконогий скочить на Володимир, — доки літко стукне, — казав, — зрине на Волині. То вона не барилася, вислала знову бувалого Скобейка у Буду, з великим зовом, нехай Андрій верне Мстишине гніздо Данилу...

Місяць, як посол дома, голіруч, з чемними висловами тільки... А події розвиваються з днини на днину!

І до старого князя Юрія слала на Литву, в Турову...

Тепер, вдуть чутки, Лісконогий топче вже кіньми вітчину героїв, списами оре чорнозем, мечами скородить займанщину... Паломники й мінийли, що з весною повиринали проміж села, сповіщують гибіль Володимиру, останній суд світові...

Зщибнула залізцем нагорілу плетінку свічі й слухала весняного шуму за берзенами теремів. Уха її були повні жалів із далека: зачувала у них голосіння матерей за синами, що гинуть ось на стійках від стріл свого таки насильника, старого як гріх Чорноризци... Чи здержуть його грудьми Галичане? Загородять списами дорогу, відштовхнуть злодіїв Суздальців за Серет?

У той раз хтось із силою підніс деревляний засув у дверях, але нерішуче зупинився...

Відколи зрадницю Зоє заперли у монастирі грецьких калагурок у Кариниці на покаянні, не було кому з шумом риз і дзвоном слів справляти гостей в світлиці.

— Увійдіть!

На порозі явився Рафаїл. Він хвилю привзичаював око до нахлинувших красок. Перед ним, на тлі горяче-жовтих шиб, з правою рукою покладеною на грудях, мов ікона на позолоченій блясі стояла Романова княгиня.

Монах схилився у глибокім чолобитті, а тоді якусь хвилю глядів з вагою на молоде обличча.

— Милостива княгине, — злебедів, — приходжу в тайні. Моя раса, хоча вона й латинянського крою, повинна бути запорукою правди моїх слів. Коли вам миле життя ваших дітей, слухайте.

Патер Рафаїл перенмив у погляді княгині лискавку негодовання, то-ж сказав різко, як той, що важить все:

— Над головами ваших дітей — меч скритовбійці! На галицький і володимирський стіл сунуть Ігоревичі. Коли ніхто вам на грозу моменту не отвирає очей, то це найлішший доказ, що в крузі ваших другів... чаїться зрада! Утікайте!

Темний румянець вкрив щоки княгині і зараз-же нагла блідість облила їх біллю. Гордий сміх сховзнув по бойких устах, згас.

— Або-ж пристоїть втікати — княгині?

— Матері пристоїть.

— Куди-ж то, патре?

— До Лестька! — викинув із силою. — Руським княгиням над Вислою раді. Оце-ж і доказ вам...

З поспіхом вимотав із рукава волосяниці старинний псалтир і рік з шаною:

— Лестькова мати, — київська княгиня Олена шле вам цю книгу, річ божу, з тим, щоби вона вела вас миром туди, де серця отворені і немає зради. За цим прощайте хіба, милостива княгине!

Хвилю наслухував, насторошений, хилий, з пальцем на вузьких губах і добавив шепотом:

— Цю ніч... на північнім шляху стояти-ме ковальний віз, критий, двоє сільських коней. Везти-ме людина певна: я сам.

(Далі буде).

Щоб оминути непотрібних обопільних поштових коштів при надаванню посилок за посліплатою, просимо дуже при всяких замовленнях (кроїв, взорів, монограмів і т. п.) надсилати належитість з гори, чеком „Нової Хати“, переказом, або поштовими значками.

Табелі кроїв з вимірами.

Виміри кроїв для смотриків і жінок.

Величина	для смотриків			для пань					
	14	15	16	I	II	III	IV	V	VI
Обем горішний	cm 84	cm 86	cm 88	cm 90	cm 96	cm 102	cm 108	cm 114	cm 120
Обем в поясі	64	66	68	70	74	78	84	90	100
Обем в бедрах	90	94	96	100	105	110	114	120	130
Довжина спідниці	75	80	85	102	105	108	108	108	108

Виміри кроїв для дівчаток від 1—13 літ.

Величина	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Ціла довжина	cm 45	cm 48	cm 50	cm 55	cm 60	cm 65	cm 70	cm 75	cm 80	cm 85	cm 90	cm 96	cm 102
Обем горішний	58	60	62	64	66	68	70	72	74	76	78	80	82
Довжина рукава	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	37½	39	40½

Виміри кроїв для хлопчиків від 1—13 літ.

Величина	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Зовнішна довжина коротких штанів	cm —	cm 29	cm 33	cm 36	cm 39	cm 42	cm 45	cm 48	cm 50	cm 54	cm 56	cm 58	cm 60
Зовнішна довж. довгих рівних штанів	—	—	57	60	63	67	70	73	76	79	83	86	89
Довжина рукава	20	23	24	25	25	29	31	33	35	37	39	41	43

Ціни кроїв:

а) велика форма крою (костюм, сукня, плащ) . . . . 2·20 зол.
б) мала форма крою (блюзка, спідничка, діточий одяг, білля) . . . . 1·80 „
в) дрібнички (капелюхи, ковпірці, черевики, тощо) . . . . 1·— „
г) малий взір до ручних робіт . . . . 1·50 „
ґ) великий взір до ручних робіт . . . . 2·40 „

ЗРАЗКОВІ МОНОГРАМИ

(ручно рисовані)

до гапту й вишивання хрестиками

в ціні від 0·50 до 1·— зол. за штуку.

При замовленнях не забувати подавати величину букв і до чого вони призначені (до хустинок, білля, рушників, пошевок, обрусів і т. п.).

НИТКИ DMC до ручних робіт:

Cotton Perle ч. 8. в клубках 0·65 зол.
„ „ „ 5. в мотках 0·45 „
DMC в мотках „ 12, 16, 25 . 0·25 „
Moulinée в мотках . . . . 0·18 „

При замовленнях треба подати краску (найкраще за числом) і кількість мотків або клубків. До робіт, поміщених в „Новій Хаті“ можна красок не подавати, лиш зазначити, до якого взору дібрати нитки.

Гроші треба висилати рівночасно із замовленням, переказом або в поштових значках. **На порто** посилки долучити **0·30 зол.** Всі замовлення полагоджується (за попереднім надісланням належитости) протягом 7—10 днів.

За посліплатою не висилається.

Видає Кооператива „Українське Народне Мистецтво“. За Редакцію відповідає МАРІЯ ГРОМНИЦЬКА.
Редакція і Адміністрація: Львів, Словацького 14, I. З друкарні Наукового Тов. ім. Шевченка у Львові.
Ціна числа зол. 3·—